

Mey-maaya-mawiya masa
Mark
ma wuzlala
Mey da ray
Mey-maaya-mawiya masa
Mark ma wuzlala

Mark, ndaw ma wuzlala ɗerewel kede na, ara ndaw ma zɛlmara Jan-Mark masa mawuzlalakaya daa SNM 12.12 ta 12.25 leɗ daa Kwa 4.10.

Mark a wuzlala Mey-maaya-mawiya ha na, a wuɗey ɗga wuzdatara a ndɔhay tabiya Yesu na, ara ndaw masa Gazlavay ma wala ɗga lɔhdata ndɔhay. Ɗerewel e na, aɗga maazɔma anda siya hay ba. Mark taa guzley da ray mayawa ɗga Yesu daa ba, asaya taa guzley da ray Yesu daa masa aɗga bɔzey na, daa ba. Daa ɗerewel e na, Mark ta wuzleley la nekɔɗey da ray meesɔrkedey ɗga Yesu. Ama a wuzleley har-gɔɗaɗ na, da ray cek hay masa Yesu ma kata, anda melɔvey maazla hay, membɔley ndɔhay daa macay, mebɔley malula da ray ndɔhay.

Mark a wuɗey ya sɔrkwa Yesu Kɔriste na, ara ndaw ta gɔɗaɗ maja ɗɔga daa mezley ɗga ɗerewel e na, a wuzda Yesu Kɔriste ara Bɔzey ɗga Gazlavay (1.1). Fa ɗɔba ha Mark aa guzley da ray mey hay zlam ma wuzda Yesu ma da zlar slɔra aɗga. Mey hay a na, ara Jan-Baptis ma sawa ɗga ɗiyra cɔved ɗga Yesu, Yesu ma hɔtey baptem, Mesɔfney ɗga Gazlavay ma pawa

salay a ray Yesu, d'fay ma cənwa da gazlavay da vad' ma ləvey Yesu na, ara bəzey nga Gazlavay mawudkaya kalah, leŋ Yesu ma jerey fa Satan (1.2-13).

Daa fasəlawal 1.14 haa 10.52 na, Yesu a pəkey daa hwayak nga Galile leŋ daa slam hay gweegwe ta hwayak a. A wuzda anŋa ta gədan nga Gazlavay. Ndəhay ga a təbmara mey anŋa, ama ndəhay siya a rəsmara.

Daa fasəlawal 11 haa fasəlawal 16 na, Yesu anŋa da Jeruzelem leŋ daa slam hay gweegwe ta Jeruzelem e.

Daa d'ferewel e keđe na, mey mekele mekele daha nga vəley gədan a ndəhay:

Yesu a wud'ey na, bəza hay a diyam fa vəfa (10.13-15)

Yesu a wud'ey na, ndəhay tabiya a cəndamara mey anŋa, a təbmara (16.15)

¹ Keđe ara mezley nga *Mey-maaya-mawiya da ray *Yesu *Kəriste, Bəzey nga *Gazlavay.

Jan-Baptis a wuzey mey da ray masawa nga Yesu

(Matiye 3.1-12; Luk 3.1-18; Jan 1.19-28)

² *Mey-maaya-mawiya ha a zley anda *Izay, *ndaw ma təla mey nga Gazlavay zleezle, ma wuzlala daa d'ferewel anŋa, a ləvey:

«Gazlavay a ləvar a Bəzey anŋa,
 “Ehe, ya fa slərey maslan-cəved' adaw fa mey akah,
 nga diya cəved' akah.

³ Ndaw fa wudey da wuzlah-ley, a løvey:
 Diymar cøved ngada Bay Mahura,
 dīymara cøved e maaya maaya dər e.”»

⁴ Ndaw ma tøla mey a na, ara *Jan-Baptis. Anda kedē, ta daw la a wuzlah-ley. Fetedē ta katar *baptem la a ndøhay, ta wuzey mey nga Gazlavay la, a løvey: «Mbødfdamara menjey akwar, søpmara Gazlavay ta mevel pal, høtam baptem, amba Gazlavay a mbøkdakwara mebørey akwar.» ⁵ Ndøhay ga daa berney nga *Jeruzelem lenj da slala hay mekele mekele masa daa hwayak nga *Jude a diyam fa *Jan a, a wuzdamara mebørey ata hay. Jan ta’, a katar baptem daa wayam nga Jurdenj. ⁶ Jan a pey fa vaw na, zana nga engwec nga slagwama *, vaw majøwkaya ta huted. A zømey na, ayakw ta amam da ley. ⁷ Fa wuztar mey nga Gazlavay a ndøhay, a løvey: «Fa døba adaw na, ndaw ma fønya a sawa la. Ya wusa nga regedey fa mey anja amba ya pøska zewed nga tarak anja ba. ⁸ Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ama ndaw aha na, a da kakwar baptem ta *Mesøfney nga Gazlavay.»

Jan-Baptis a kar baptem a Yesu
(Matiye 3.13–4.11; Luk 3.21, 22; 4.1-13)

⁹ Daa masa *Jan-Baptis fa wuzey mey nga Gazlavay ta masa anja fa katar *baptem a ndøhay na, Yesu a sløkdawa da slala *Nezeret, daa hwayak nga *Galile. A wusey fa *Jan daa

1:3 1.3 Iz 40.3 **1:4** 1.4 Lk 3.3 * **1:6** 1.6 slagwama: slagwama, ara gø naw anda pøles. **1:6** 1.6 2Bay 1.8

wayam nga Jurden heyey. Jan ta', a kar baptem daa wayam a. ¹⁰ Masa Yesu fa bawa daa yam a na, wure ngene a hatar slam da vad fa wurey, *Mesəfney nga Gazlavay a pawa salay a ray a anda makurgwadakw. ¹¹ A cənda d'ay maa guzlwa da vad, ma ləvey: «Kah na, Bəzey adaw masa yah ma wudfa kalah. Ya faa səmey ga da ray akah.»

¹² Wure wure ngene, Mesəfney nga Gazlavay, ta', a təkər d'ay a Yesu nga daw a wuzlah-ley. ¹³ A n'ey fetede dar kwakwar məfad, an'ga manjakaya da wuzlah cek nga ley hay. Fetede, *Satan, bay-malula, a wud'ey nga bata, ama ta gwa daa ba. Fa d'əba ha, maslan hay nga Bay Gazlavay da vad a samawa nga jənmara.

*Yesu a zəlwa gula hay məfad ngeeme
(Matiye 4.12-22; Luk 4.14, 15; 5.1-11)*

¹⁴ Pas pal daha, Bay *Herawt a slərey sewje an'ga hay nga kərzawa *Jan-Baptis. A kərzamərwa, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

Masa ata ma kəzlamara Jan-Baptis a la aa fərsəne na, Yesu ta', a daw aa hwayak nga Galile. An'ga fa pəkey fetede, fa wuzda Mey-maaya-mawiya nga Gazlavay a ndəhay, ¹⁵ a ləvtar: «Dar masa Bay Gazlavay ma wala ta wuswa cay. Anda meləvey, gweegwe cay, Gazlavay a wuzdərwa bay an'ga. Anda ked'e, mbəfdamara men'ey akwar, təbmara *Mey-maaya-mawiya nga Gazlavay!»

16 Yesu fa daw da mey dɔhwa ŋga *Galile †. A da nɔkey dey na, a ray ndɔhay cew ma kɔrza ewet daha, ara ata Simanɔw ta mɔlmaha Andɔre. Ata fa kɔrzam ewet ta tabaw ‡ daa dɔhwa ha. 17 Ta', Yesu a ŋgɔchey a cakay ata, a lɔvtar: «Samawa asi adaw. Akwar na, ndɔhay ma kɔrza ewet, ama dɔga wure kede ya da tɔrdakwar ŋga ndɔhay ma zɔlwa ndɔhay aa cɔved ŋga Bay Gazlavay.» 18 Wure ŋgene, ata *Simanɔw ta *Andɔre mbak! a mbɔkdamata *tabaw ata hay, ta', a diyam asi Yesu.

19 Yesu a ŋgɔchey daa slam aha ŋgene nekɔfey na, a hɔtatar ata *Jak ta mɔlmaha *Jan, bɔza hay ŋga Zebede. Ata daa kwambiwal ata, fa dɔymata tabaw ata hay. 20 Wure ŋgene, Yesu a zɔltɔrwa. Bɔza hay a, a mbɔkdamara papa ata Zebede manjakaya daa kwambiwal a ta ndɔhay ma kam slɔra ta ata. Ta', ata Jak ta Jan a diyam asi Yesu.

*Yesu a bɔley malula da ray ndaw
(Luk 4.31-37)*

21 Fa dɔba ha, ata Yesu ta gula anɔa hay a diyam a slala Kapernayum. Ta *pas memɔskeyvaw, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fetede. Aa sɔrkadata ndɔhay, a wuztar mey ŋga Gazlavay daa way a. 22 Ndɔhay a, a rɔzlam da ray meesɔrkedey anɔa ha,

† **1:16** 1.16 dɔhwa ŋga Galile: Ara dɔhwa mahura, maazɔma ha a key gweegwe kɔlemeeter 22, mewurey a, a key kɔlemeeter 12. Yam da hwad a mandaw mandaw daha. Slala hay mekele mekele da mey dɔhwa ha. ‡ **1:16** 1.16 tabaw: Cek mahura ŋga kɔrzey ewet anda njele mahura masa ndɔhay ga ma kɔrzadamara ewet.

1:18 1.18, 20 Mt 8.21-22

maja an̄ga faa s̄erkadata nd̄ohay anda *nd̄ohay maa s̄erkada kwakwas n̄ga Mawiz ba, ama aa s̄erkadata ta ḡodaŋ masa Gazlavay ma v̄eldara.

²³ Wure wure n̄gene, ndaw ta malula da ray daha, a mb̄zey aa way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay a, a wudey ta ḡodaŋ, a l̄ovey: ²⁴ «Yesu, ndaw *Nezeret, walay akah ta ala malula hay me? Ka sawa n̄gaa z̄oƒdandar daw? Ya s̄era fara fara, kah na, ndaw n̄ga Gazlavay, masa aa ma sl̄erd̄erwa n̄ga key sl̄era an̄ga.»

²⁵ Yesu a bab̄ocar a malula da ray ndaw aha, a l̄ovar: «Njey teete. Bey da ray ndaw keƒe.»

²⁶ Malula da ray ndaw a heyey, aa wasada ta ḡodaŋ, a wudey, ta', a bey da ray ndaw aha. ²⁷ Nd̄ohay makustakaya daa way a c̄opa, a r̄ezlam, aa c̄oƒdam vaw da wuzlah ata, a l̄ovam: «Haya! Ara cek e me? Ara mees̄erkey mawiya daw? Ndaw a, aa ta ḡodaŋ, kwa aa guzltar a malula hay da ray nd̄ohay na, malula hay a, a c̄anmar mey.»

²⁸ Wure wure n̄gene, sl̄emay n̄ga Yesu fa z̄oley kwa daa wura daa wura c̄opa daa hwayak n̄ga *Galile a.

*Yesu a mb̄ley masa-macay hay ga
(Matiye 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Ta', Yesu a bey daa *way-mewuzey-mey n̄ga Gazlavay da Kapernayum heyey, wure n̄gene, a daw a way ata *Siman̄w ta *And̄ere. Ata *Jak ta *Jan̄ a l̄ogdamara §. ³⁰ Maman̄ n̄ga n̄gwas n̄ga Siman̄w, vaw fa car, manakaya, awaw fa vaw ga.

1:22 1.22 Mt 7.28-29 **1:24** 1.24 3.11 § **1:29** 1.29 a l̄ogdamara: a pamar mey

Masa Yesu ma wusey la a way a na, wure ɲgene, a kadamara macay ɲga ɲgwas kaa heyey a Yesu. ³¹ Yesu a mbəzey fa ɲgwas aha, a kərza fa har, a sləkɗada. Awaw fa vaw heyey daa saba. ɲgwas aha, ta', a vɔltar cek mezəmey.

³² Masa hakwadɗ ma key la na, ndəhay a handamawa masa-macay hay ga fa Yesu, asaya, a handamawa ndəhay ga masa ta malula da ray. ³³ Ndəhay tabiya da slala ha, a kusam fa mey-mbew ɲga way ɲga ata Simanɲw ta Andəre heyey. ³⁴ Yesu a mbəley ndəhay ga daa macay hay mekele mekele. Asaya, a bəley malula da ray ndəhay ga. A mbəkdata malula hay a ɲгаа guzlam ba, maja malula hay a, a səmra Yesu na, ara Bəzey ɲga Gazlavay.

Yesu a wuzey mey ɲga Gazlavay da slala hay mekele mekele daa hwayak ɲga Galile

(Luk 4.42-44)

³⁵ Pepərek e, Yesu a wuley taa pərek e, a daw aa slam masa ndəhay da hwadɗ a daa ba, anɲa fa dərar danɲay a Gazlavay fetede. ³⁶ Masa ata *Simanɲw ta mandala anɲa hay ta sləkɗam cay daa dar na, a hətmar Yesu saba, ta', a diyam a səpmara. ³⁷ Masa ata ma hətfamar la na, ta', a ləvmar: «Ndəhay tabiya fa səpmaka.»

³⁸ Ama Yesu a ləvtar: «Ahaw, ya səra, ama nakwa la a slala hay mekele mekele masa gweegwe ta slala ha keɗe amba ya wuzey mey ɲga Gazlavay da slala hay a may, maja ma handiwa fede na, ara sləra ha keɗe.» ³⁹ Da ray ɲgene, Yesu a daw a slala hay cəpa masa

daa hwayak nga *Galile. A wuzey mey nga Gazlavay daa way-mewuzey-mey hay nga Gazlavay mekele mekele fetede, a boley malula hay da ray ndohay saya.

*Yesu a pørey ndaw daa maasøkula
(Matiye 8.1-4; Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Yaw, ndaw-maasøkula daha a sawa fa Yesu. Ta', a regedey fa mey anga, a kar ambahw, a løvar: «Da ka wufey na, ka gwa nga pørya daa maasøkula adaw kede.»

⁴¹ Yesu, a sørfar dey-ceceh, tal! a telda har anga, a gøsfar, a løvar: «Ya wufey amba maasøkula akah a pørey. Tørey ndaw mapørkaya døba!»

⁴² Wure wure ñgene, maasøkula fa ndaw a heyey daa saba. Ndaw aha ta søfey cay. ⁴³ Yesu a løvar nga daw a way, ama masa anga ma da løvar nga daw a way na, ta', a keta la d'agay, ⁴⁴ a løvar: «Pey lenjesl, ka da wuzda cek masa yah ma kakawa kede kwa a ndaw ba. Ama daw fa *ndaw ma ka kwakwas nga Gazlavay, amba a nøkaka. Fa døba ha, vølar cek a Gazlavay anda *kwakwas nga Mawiz ma løyey, nga wuzey a ndohay, maasøkula fa vaw akah daa saba.»

⁴⁵ Ama, ndaw aha ta tøba mekøtey nga Yesu a daa ba, ta', a daw, a wuzdatara cek masa Yesu ma kara heyey ñgada ndohay daa hwayak a cøpa. Masa anga ma wuzda mey a, a ndohay ga la na, maja ñgene, Yesu a gwa nga mbøzey aa berney meedey ndohay saba, maja ndohay a da kusmawa a cakay a ga kalah. Anda kede, Yesu a

daw a njeý da wuzlah-ley. Ndøhay kwa daa wura daa wura cøpa fa diyam fa vødfa cønga.

2

*Yesu a mbøley ndaw maahølbakaya
(Matiye 9.1-8; Luk 5.17-26)*

¹ Masa Yesu ma lawa da wuzlah-ley heyey na, dar nekødey fa døba ha, ta', a vøhwa a Kapernayum. Ndøhay a cøndamara masa anga da way na, ² a kumawa ga aa way masa anga da hwad a, slam nga njeý daa way a daa ba, asaya, kwa slam nga njeý fa mey-mbew nga way a daa ba. Fetede, Yesu fa wuztar mey nga Gazlavay. ³ Ndøhay daha, ta', a samawa fa anga. A samawa na, a handamawa ndaw maahølbakaya, ndøhay møfad da wuzlah ata ma lamørwa ndaw aha manakaya da ray øebele. ⁴ A høtam slam nga handamara fa mey nga Yesu ba, maja ndøhay ga kalah. Da ray ngene, ta', a tøpam aa ray nga way a, a wuram slam dør e ta Yesu manjakaya. Ta', a ndøkwdamara ndaw maahølbakaya heyey taa slam masa ata ma wurmara ha. A tøldamara aa way a na, ndaw aha manakaya da ray gegøded anga. ⁵ Masa Yesu ma nøka ndøhay a, fa tøbmara anga ta gødan nga mbølda ndaw ata na, ta', a løvar a ndaw maahølbakaya heyey: «Bøz adaw, mebørey da ray akah daa saba.»

⁶ *Ndøhay maa sørkada kwakwas nga Mawiz nekødey daha fetede. Ta', a wulkam daa ray ata, a løvam: ⁷ «Ndaw kaa aa guzley anda kefe

na, maja me? A pa ray anğa nga Gazlavay na, kwara! Ma gwa nga mbəkda mebərey nga ndaw na, wa? Si Gazlavay pal taava anğa.»

⁸ Wure ngene Yesu a səra mewulkey ata. Ta', aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka wulkam daa ray akwar anda keđe na, maja me? ⁹ Ya gwa ya ləvey: “Mebərey akah daa saba” da daa ba, ya gwa ya ləvey: “Sləkdey, la gegədəf akah, daw ta salay akah.” Dasi mey hay cewete keđe na, masa ta banay nga ləvey ngada yah na, wura?

¹⁰ Yaw, ya wudəy ka sərmara yah, *Bəz nga Ndaw, yah ta gədanğ nga mbəkey mebərey nga ndəhay da bəla.» Anda keđe, Yesu, ta', a ləvar a ndaw maahəlbakaya heyey: ¹¹ «Ehe, ya fa ləvka: “Sləkdey, la gegədəf akah, daw a way.”»

¹² Wure ngene, ndaw aha a lecey fa dey nga ndəhay tabiya, ta', a la gegədəf anğa, a bey da wuzlah ndəhay a, a daw. Da ray ngene, ndəhay makustakaya heyey a rəzlam, a həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Dəga nga menjey aləkwa, aləkwa ta hətkwa cek anda keđe na, daa ba səlak.»

*Yesu a zəla Levi amba a səpa
(Matiye 9.9-13; Luk 5.27-32)*

¹³ Yesu a sləkdey da slala ha, a daw ngada mey dəhwa nga *Galile saya. Ndəhay ga a samawa fa anğa, ta', Yesu aa sərkadata ta mey nga Gazlavay. ¹⁴ Fa dəba ha, Yesu a sləkdey daa slam aha, a daw a pəkey. Masa anğa fa pəkey na, a hətar *Levi, bəzey nga Alfe, anğa manjakaya fa key sləra daa slam mecekeley budaw. (*Jəwif

hay fa rəsmata ndəhay daa səkway ata masa ma cakala budaw nga ndəhay Rawma.) Yesu a ləvar: «Sawa, səpya.» Da ray ngene, Levi pərta! a sləkdey, a daw asiya.

¹⁵ Fa dəba ha nekədey, Yesu a daw nga zəmey dəf da way Levi a. Daa way a, ata Yesu ta gula anga hay a zəmamara dəf a na, ta ndəhay ma cakala budaw ga leŋ ta ndəhay ma zləba *kwakwas nga Mawiz. A zəmam dəf bama na, maja ndəhay ma zləba kwakwas nga Mawiz a ga fa səpmar wurzay nga Yesu. ¹⁶ Ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz masa da wuzlah *Fariza hay a hətmar Yesu fa zəmam dəf ta ndəhay ma zləba kwakwas nga Mawiz leŋ ta ndəhay ma cakala budaw. Da ray ngene, ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz a, a ləvmatar a *gula hay nga Yesu: «Haya! Yesu a zəmam dəf ta ndəhay ma cakala budaw leŋ ta ndəhay ma zləba kwakwas nga Mawiz na, kwara!»

¹⁷ Yesu ma cənda mey a la na, ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ndəhay masa wurwer na, mey ata ta ndaw ma vəlda slalak daa ba. Ama ma wudəy mey nga ndaw ma vəlda slalak na, si ndəhay masa-macay hay gway. Yaw, ndəhay ma wulkam ata ndəhay maaya fa mey nga Gazlavay na, Gazlavay ta slərđiwa nga zəлта daa ba, ama a slərđiwa na, nga zəley ndəhay masa ta mebərey.»

*Mey da ray mekey daliyam
(Matiye 9.14-17; Luk 5.33-39)*

18 Ta pas langgar daha, gula hay nga *Jan-Baptis leŋ *Fariza hay fa kam *daliyam. Ndəhay mekele, ta', a samawa, aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Gula hay nga Jan-Baptis leŋ ndəhay ma səpam cəvedŋ nga Fariza hay fa kam daliyam, ama gula akah hay na, a kam daliyam ba na, maja me?»

19 Yesu a mbəfdatara ta mey-menŋey, a ləvey: «Da ndaw a zəlwa ndəhay aa mekey mələk nga kwakwa nga zəmey cek na, a kam daliyam ta pas ŋgene daw? A kam daliyam ba səlak maja zel-kwakwa, aŋga da wuzlah ata. Ta pas masa zel-kwakwa aa manjakaya ta ata na, a kam daliyam ba. 20 Ama pas a, a sawa la masa ndəhay ma da kərzamara zel-kwakwa ha, a hətmar da wuzlah ata saba. Ta pas a ŋgene na, a kam daliyam la.

21 «Yaw, ndaw a dəpa zana mawiya ta zana magurma ba, maja zana mawiya mađəpkaya na, a nəsa zana magurma ha la, zana ha a ŋgərey la a dey a. 22 Asaya, ndaw a gwa nga zlərey wuzam meededek e aa kwene-kwene * magurma ba. Da a zləra a hwad a na, wuzam a, a məsley, a ŋgəra kwene-kwene he la. Anda keđe, wuzam a leŋ kwene-kwene he a nəsam la cewete. Maaya na, si ndaw a zləra wuzam meededek e na, aa kwene-kwene mawiya.»

Yesu, aŋga bay ma wey da ray pas meməskey-vaw
(Matiye 12.1-8; Luk 6.1-5)

2:18 2.18 Mt 6.16-17; 11.18-19; Lk 7.33-34 **2:19** 2.19 Mt 9.15

* **2:22** 2.22 kwene-kwene: Ara cek anda des (gwajakwad) ama makakaya ta ambal.

²³ Ta *pas meməskey-vaw daha, Yesu a diyam ta gula anğa hay, ata fa diyam taa ley nga cek anda daw. Masa ata fa diyam na, gula anğa hay a həbam cek aha nğaa mbədey. ²⁴ Da ray nğene, ndəhay *Fariza hay aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Nəкта gula akah hay fa kam sləra ta pas meməskey-vaw. Ata fa kam cek matəkakaya daa *kwakwas nğa Mawiz ta pas meməskey-vaw na, maja me?» ²⁵ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ta jangamara daa dərəwel nğa Gazlavay cek masa *Davit ma ka zleezle na, daa ba səlak daw? Yaw, ta pas langar daha, Davit ta ndəhay anğa hay, ata daa banay maja may fa catar, ama cek mezəmey fa ata daa ba. ²⁶ Maja nğene Davit e, daa masa Abiyatar, anğa *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay, a mbəzey aa way nğa Gazlavay, a la peñ masa mavəldakaya nğada Gazlavay, a zəma. Kwakwas nğa Mawiz a vəley cəved a ndəhay tabiya nğa zəmey peñ e ba, si ndəhay ma ka kwakwas gway. Ama Davit ta zəma peñ e la, ta vəltar la nğada ndəhay anğa hay may.» ²⁷ Yesu ta', aa guzltar saya, a ləvtar: «Gazlavay a pa pas meməskey-vaw na, nğa key maaya nğada ndəhay. Gazlavay a ləmta ndəhay na, amba pas meməskey-vaw a sərdəta banay ba. ²⁸ Anda kedə, yah, *Bəz nğa Ndaw, yah na, ndaw ma wey kwa da ray pas meməskey-vaw.»

2:23 2.23 Mew 23.25-26 **2:24** 2.24 Mab 20.8-10 **2:25** 2.25-26
 1Sam 21.2-7; 22.20; Lev 24.5-9 **2:27** 2.27 Mew 5.14 **2:27**
 2.27-28 Mt 12.1-14; Lk 13.10-17; 14.1-6; Jan 5.1-18; 7.21-24; 9.1-16

3

Yesu a dīyra har maməckaya nga ndaw ta pas meməskey-vaw

(Matiye 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Fa dəba ha, Yesu, ta', a vəhey aa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay saya. Fetedə na, ndaw har maməckaya daha. ² *Fariza hay a wudam aa dədfamar mey a ray Yesu. Da ray ηgene, a jədmara da a da mbəlda ndaw aha ta *pas meməskey-vaw kwa. ³ Yesu a ləvar a ndaw masa har maməckaya heyey: «Lecey fedə, fa mey nga ndəhay tabiya.»

⁴ Fa dəba ha, ta', aa cəfdəta ndəhay heyey, a ləvtar: «Kwakwas aləkwa a ləvey na, kwara? Ta pas meməskey-vaw na, aləkwa ta cəved ηga key maaya a ndaw daw, da daa ba, nga key maaya ba daw? Aləkwa ta cəved ηga ləhey ndaw daa meməcey daw, da daa ba, nga kədey ndaw vagay daw?»

Ama ndəhay a, a gəmam nga mbəfdamara ba.

⁵ Yesu a nəkta tabiya ta dey magaza. Mevel a car ga maja mevel ata maaya ba. Ta', a ləvar a ndaw aha heyey: «Təldərwa har a.»

Tal! a təldara har a. Har a, ta', a dīyey aa slam a. ⁶ Masa Fariza hay ma hətmar har nga ndaw aha ta dīyey sem na, a bam daa way-mewuzey-mey nga Gazlavay heyey. Wure wure ηgene, a kusam ta ndəhay nga Bay *Herawt, a cəmdamara dəy ata nga kədey Yesu vagay.

Ndəhay ga a diyam asi Yesu

⁷ Ata Yesu ta gula anɔa hay, a mbəkdamata ndəhay daa *way-mewuzey-mey nɔa Gazlavay heyey, a diyam a mey dəhwa nɔa *Galile. Ndəhay ga a diyam asi Yesu a. Ndəhay ma diyam asiya na, a samawa daa hwayak nɔa Galile, ⁸ daa berney nɔa *Jeruzelem, daa hwayak nɔa *Jude, daa hwayak nɔa Idume, daa hwayak masa ta dey lanɔar nɔa wayam nɔa Jurden, asaya, daa hwayak hay gweegwe ta berney nɔa Tir len ta berney nɔa Sidanw. Ndəhay a, a samawa ga na, maja ata fa cəndamara sləra masa Yesu ma ka. ⁹ Ta', Yesu aa cəfdata gula anɔa hay nɔa səpmar kwambiwal amba da ndəhay makustakaya ha fa nɔacamara kalah na, a gwa a təpey aa kwambiwal a. ¹⁰ Ndəhay masa macay hay cəpa fa wusam vaw nɔada fa Yesu amba a gəsfamar, maja anɔa fa mbəley ndəhay ga. ¹¹ Ndəhay ta malula da ray daha a hətmər Yesu na, a tədam asi salay anɔa, a wudam, a ləvam: «Kah, Bəzey nɔa Gazlavay!» ¹² Ama Yesu a kətata, a katar mey ta gədan, a ləvtar a da wuzdamara anɔa na, wa ba.

Yesu a weley ndəhay meslərey anɔa hay kuraw a ray a cew

(Matiye 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Fa dəba ha, masa Yesu fa da təpey a anɔwa na, a zəlta ndəhay masa anɔa ma wudəy. Ta', ndəhay a, a diyam fa vəda. ¹⁴ A weley ndəhay kuraw a ray a cew nɔa tərey ndəhay anɔa hay meslərey. A walata na, amba a pəkam bama mandaw mandaw, amba a slərdata nɔa

3:11 3.11 1.24; 5.7; Mt 8.29; Lk 4.34, 41; 8.28 **3:12** 3.12 1.34; Lk 4.41

wuzey mey nga Gazlavay, ¹⁵ asaya, amba a vøltar gødanj nga bøley malula hay da ray ndøhay. ¹⁶ Ndøhay mawalatakaya kuraw a ray a cew e na, ara *Simanjw ndaw masa Yesu ma par mezøley *Piyer, ¹⁷ ata *Jak ta mølmaha *Jan, bøza hay nga Zebede masa Yesu ma patar mezøley Bawanerges, anda meløvey, «ndøhay ma kam baazlam anda var maa bøcey», ¹⁸ *Andøre, *Følep, *Bartelemey, *Matiye, *Tuma, Jak bøzey nga Alfe, Taade, Simanjw, ndaw da wuzlah ndøhay ma wudam nga løhdamata ndøhay ata hay dasi har nga masa-gøra ata hay, ¹⁹ lenj Juda Iskariyawt, ndaw ma vølda Yesu a har masa-gøra anga hay.

Ndøhay a løvam Yesu na, anga ta malula da ray

(Matiye 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Masa Yesu ma walata ndøhay anga hay meslørey cay na, ta', a bønngawa da angwaha, a daw a way. Ndøhay ga a diyam fa anga saya. Ata Yesu ta gula anga hay kwa ta høtam har nga zømey daf daa ba, maja ndøhay makustakaya ga kalah. ²¹ Masa mamaha ta mølmaha hay ma cøndamara ndøhay makustakaya kalah da cakay a na, ta', a samawa amba a ngølmara maja ndøhay a, a wulkam, a løvam: «Malula fa kar a Yesu!»

²² *Ndøhay maa sørkada kwakwas nga Mawiz ma samawa da *Jeruzelem, aa guzlam da ray a, a løvam: «*Beyelzebul, bay nga mesøfney maaya

ba hay da ray anɗa daha. Ara anɗa ma vɛlar gɛdan nɗa bɛley malula da ray ndɛhay.»

²³ Maja ndɛhay maa guzlam anda nɗene na, Yesu, ta', a zɛltɛrwa, a nɗatar mey, a lɛvtar: «*Satan, bay-malula, a gwa a bɛla malula da ray ndɛhay daw? A gwa ba sɛlak. ²⁴ Anda melɛvey, da ndɛhay daa hwayak pal a kam vɛram da wuzlah ata na, hwayak a nɗene a pɛlhey la.

²⁵ Asaya, da ndɛhay da way pal a kɛdam vaw da wuzlah ata na, way a nɗene a pɛlhey la.

²⁶ Anda keɛfe, da Satan, bay-malula, a kɛɗta ndɛhay anɗa hay na, a key nɗene, a kɛɛfey ray anɗa, anɗa fa da key bay ata daa saba. ²⁷ Yaw, kwa ndaw-mayal ma gwa nɗa mbɛzey a way ndaw masa-gɛdan amba a lalatɛrwa cek anɗa hay meedey anɗa na, daa ba. Si ndaw-mayal a, a key gɛdan teesɛɗ, a jɛwa ndaw masa-gɛdan a ɗagay. Fa dɛba ha, a gwa a hɛltɛrwa cek hay da way a.»

²⁸ Yesu a lɛvtar saya: «Ya fa lɛvkwara fara fara, Bay Gazlavay a gwa a mbɛkɗata meɛɛrey tabiya masa ndɛhay ma kamara. Asaya, a gwa a mbɛkɗata mey hay maaya ba tabiya masa ndɛhay maa guzlam da ray a. ²⁹ Ama, kwa waawa maa guzley mey maaya ba da ray *Mesɛfney nɗa Gazlavay na, Gazlavay fa da mbɛkɗara meɛɛrey nɗa ndaw aha daa ba. Yaw, ndaw ma cɛɗa Mesɛfney nɗa Gazlavay na, meɛɛrey anɗa a da nɗey nɗa sɛrmataw.»

³⁰ Yesu a lɛvey anda nɗene na, maja ata faa guzlam, a lɛvam: «Malula fa kar a Yesu.»

Mamanŋ nga Yesu ta mɛlmaha hay na, ara wa hay wa?

(Matiye 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Ata mamanŋ nga Yesu ta mɛlmaha hay a wusmawa aa way masa Yesu aa da hwaɗ a, a lacam aa ambahw, a slɛram ndaw nga zɛlɛrwa Yesu. ³² Ndɛhay makustakaya ga da cakay a manjatakaya, a lɛvmar: «Haya, ata mamakw ta mɛlmakw hay faa cɛɗamaka daa ambahw.»

³³ Yesu a mbɛɗɗatara, a lɛvtar: «Mamay na, wa? Mɛlma aɗaw hay na, wa hay wa?»

³⁴ Ta', a nɛkfata ndɛhay manjatakaya ma zlɛrmar ray heyey, a lɛvtar: «Mamay ta mɛlma aɗaw hay na, ara ndɛhay keɗe, ³⁵ maja mɛlma aɗaw, dam-mama aɗaw, da daa ba, mamay na, ara ndaw ma key cek masa Gazlavay ma wuɗey.»

4

Mey-menŋgey ta ndaw maa kwecey hulfad a ley
(Matiye 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Fa dɛba ha, Yesu a daw a mey dɛhwa nga *Galile saya, aa sɛrkadata ndɛhay fetede. Ndɛhay ga a diyam a cakay a, maja ŋgene, Yesu a tɛpey aa kwambiwal, a njeɣ a hwaɗ a. Kwambiwal a, aa da ray yam, ama ndɛhay na, ata da mey dɛhwa ha. ² Daa meesɛrkey aŋga na, a kadatar cek hay ga ta mey-menŋgey. Daa meesɛrkey aŋga ha na, a lɛvtar:

³ «Jɛkam slɛmay! Ndaw mehɛvey daha, a daw ŋgaa kwecey hulfad a ley aŋga. ⁴ Masa aŋga

faa kwacada hulfaɗ a ley a na, hulfaɗ lanɗar a kɔzley aa cɔved. Fa dɔba ha, diyanɗ hay a samawa, a ndamara. ⁵ Hulfaɗ lanɗar, a kɔzley aa slam masa pɔradɗ, hwiyak da ray a ga daa ba. Hulfaɗ a, a pɔcey fiyaw, maja hwiyak da ray a ga daa ba. ⁶ Ama menjey nekɔdey, da masa pas fa tey na, a bɔta. Fa dɔba ha, a kweley, maja slaslalay a daa vɔgedɗ ga daa ba. ⁷ Hulfaɗ lanɗar a kɔzley a wuzlah hatak. Hatak a, a gɔley, aa njɔrɗa hulfaɗ mapɔckaya ha. Da ray ŋgene, hulfaɗ mapɔckaya ha a gwa a gɔley ŋga yey ba. ⁸ Ama, hulfaɗ lanɗar a kɔzley aa slam masa maaya, a pɔcey, a gɔley, a yey ga. Hulfaɗ mapɔckaya pal babɔza fa vɔda a key kwakwar maakar, lanɗar kwakwar maakwaw, da daa ba, temere.»

⁹ Ta', Yesu a lɔvey: «Da ndaw, anɗa ta slɔmay na, ŋga cɔnda mey a maaya maaya.»

Yesu aa guzltar a ndɔhay ta mey-menɗey hay na, maja me?

(Matiye 13.10-15; Luk 8.9, 10)

¹⁰ Masa Yesu ma ŋgɔchey sem da cakay ndɔhay ga heyey na, gula anɗa hay kuraw a ray a cew ta ndɔhay mekele da cakay a, aa cɔɗdamara da ray mey-menɗey hay masa anɗa maa guzldatara heyey. ¹¹ Yesu a mbɔɗdatara, a lɔvtar: «Akwar na, Gazlavay ta vɔlkwar cɔvedɗ la ŋga sɔrey mey da ray mewey anɗa da ray ndɔhay. Mey a na, mabadakaya fa dey ŋga ndɔhay siya. A cɔndamara mey a anda mey-menɗey gway. ¹² Anda kede,

“Ndəhay a, fa nəkam dey maaya maaya,
 ama a hətmar dey ba,
 asaya, fa jəkam sləmay maaya maaya,
 ama a cəndamara ba,
 da daa ba na, a mbəđam dey la ŋgada fa
 Gazlavay,
 amba Gazlavay a mbəkdatara mebərey
 ata.” »

*Mabara ŋga mey-menjey da ray meekwecey
 hulfad*

(Matiye 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Ta', Yesu a ləvtar: «Ka sərmara mabara ŋga mey-menjey da ray meekwecey hulfad keđe ba daw? Kaa, ka sərmara mabara ŋga mey-menjey hay siya na, kwara? ¹⁴ Ndaw maa kwecey hulfad a ley na, anjga anda ndaw ma wuzey mey ŋga Gazlavay. ¹⁵ Ndəhay siya, ata anda cəved masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, ama *Sataŋ, bay-malula, a sawa, a la mey a la daa mevel ata. ¹⁶ Ndəhay siya may, ata anda slam masa pərad masa hulfad ma kəzley a hwad a. A cəndamara mey ŋga Gazlavay, a təbmara fiyaw ta meesəmey. ¹⁷ Ama ndəhay a, a təbmara mey ŋga Gazlavay ŋga đar nekədey anda hulfad ma pəcwa masa ta slaslalay daa vəged ga daa ba. Ta pas masa banay mekele mekele ma da sawa a ray ata maja mey a na, a da mbəkdamara mey ŋga Gazlavay fiyaw fiyaw. ¹⁸ Ndəhay mekele a təbmara mey ŋga Gazlavay anda hulfad ma kəzley a wuzlah hatak. A təbmara mey ŋga Gazlavay, ¹⁹ ama

mey a, aa zədey anda hulfad mapəckaya maa njərdey daa hatak maja ata fa wulkam kalah da ray menjey maaya da bəla, maja a wufam zleley kalah, asaya maja a səpam cek hay mekele mekele. Da ray ŋgene, ndəhay a taa zəddamara mey ŋga Gazlavay daa mevel ata sem. Ata anda cek ma yey babəza ba, maja mewulkey ata ha ŋgene. ²⁰ Ndəhay mekele saya, a təbmara mey ŋga Gazlavay anda hulfad ma pəcwa daa slam maaya. A cəndamara mey a, a təbmara, a kadamara sləra ta aŋga. Anda kefe, mey a, a yey daa mevel ata anda hulfad ma pəcwa ma yey ga, babəza fa vəfa a key kwakwar maakar, mekele a key kwakwar maakwaw, da daa ba, temere.»

Yesu a ŋgey mey ta petərļa
(Luk 8.16-18)

²¹ Ta', Yesu a ləvtar: «Ndaw a gwa a pa petərļa magədkaya asi maŋgayak daw? Da daa ba, asi harŋgawaw daw? Kəne ba. Si a pa na, aa slam mepey petərļa masa ma gwa ma wafə slam da way. ²² Cek hay tabiya masa mabadatakaya na, a wuzwa la a palah, a da hətmar fa dey. Anda meləvey, cek masa daa ləvaŋ na, a wuzwa la aa slam mawafakaya amba ndəhay tabiya a hətmar. ²³ Da ndaw, aŋga ta sləmay na, ŋga cənda mey a maaya maaya.»

²⁴ Yesu a ləvtar saya: «Pam lengeŋl fa mey masa akwar ma cəndamara kefe. Anda akwar ma təbmara mey ŋga Gazlavay na, Gazlavay a wakwara maaya aŋga la kəne, fara fara, a da

wakwara ma fəna. ²⁵ Da ndaw a təba mey nga Gazlavay na, Gazlavay a jəna la nga təba mey a ma fəna ma fəna. Da ndaw a təba mey nga Gazlavay ba na, kwa mey a masa nekədey daa mevel anğa na, Gazlavay a badərwa la tabiya.»

Mey-menğey ta cek masa ndaw ma sləka

²⁶ Yesu a kadatare saya, a ləvey: «*Mewey nga Bay Gazlavay da ray ndəhay na, ya gwa nga wa na, ta me? Ehe, ya ngakwar mey da ray a.

«Ndaw a sləkey cek a ley. ²⁷ Cek a, a pəcwa. Taa vad, taa pas cek aha fa gəley. Kwa ndaw a, aa daa dar, kwa aa ta dey, cek aha fa gəley cənğa, ama ndaw aha a səra cek aha a gəley na, kwara ba. ²⁸ Cek aha, a pəcwa na, taava anğa, ara hwiyak ma vəlar gədanğ nga pəcərwa. Ngeeme cek aha, a bawa anda kwakwas. Fa dəba ha, a gəley. A təlwa ray, a nəhey. ²⁹ Da cek aha ta nəhey cay na, ndaw aha a nğəma maja kiya mekey cek da ley ta wuswa cay.»

*Mey-menğey ta babəza nga bazlawar
(Matiye 13.31, 32, 34; Luk 13.18, 19)*

³⁰ Yesu a kadatare saya, a ləvey: «Ya da wakwa *mewey nga Gazlavay da ray ndəhay na, ta me? Ya da wuzdakwara mewey nga Gazlavay kaa na, ta mey-menğey wura? ³¹ Yaw, ya da wakwa mewey nga Gazlavay da ray ndəhay na, ta babəza nga bazlawar masa ndaw ma rəba aa ley anğa. Anğa kuset kədey dasi babəza nga cek hay tabiya da bəla. ³² Ama da marəbkaya cay na, a pəcwa, a gəley mahura a fənta cek hay mekele

tabiya ma yey babəza mezəmey. A pey har hay mahura mahura, kwa diyan hay a gwamara a diyam way da hwad a.»

³³ Yaw, Yesu a wuzdatara mey nga Gazlavay na, ta mey-menğey hay anda keđe. Aa sərkadatar mey nga Gazlavay a ndəhay təde ta gədan ata amba a cəndamara. ³⁴ Aa sərkadata na, si ta mey-menğey hay gway. Ama da masa ata ta gula anğa hay daada na, a wuzdatara mabara nga mey a maaya maaya.

*Yesu a lacada bərgadan da wuzlah dəhwa
(Matiye 8.23-27; Luk 8.22-25)*

³⁵ Taa kwad aha ngene, masa Yesu manjakaya daa kwambiwal heyey na, ta', a ləvtar a gula anğa hay: «Təngkwa a dey lanğar nga dəhwa.»

³⁶ Da ray ngene, a mbəkdamata ndəhay makustakaya da mey dəhwa ha, gula hay a, a təngdamara Yesu ta kwambiwal masa aa manjakaya da hwad a heyey. Kwambiwal hay mekele malacatakaya da cakay a daha. ³⁷ Ta', bərgadan a zlar mekey bew! bew!, a cawaslada yam aa kwambiwal a, haa kwambiwal a, a rəhey.

³⁸ Yesu, anğa fa dəba nga kwambiwal a, aa daa đar, ray mabəkaya fa cek. Gula anğa hay a sləkdamara, a ləvmar: «Bay Mahura, aləkwa fa da məkwa keđe na, a kaka da ray ba gway daw?»

³⁹ Yesu ta', a sləkdey, a babəcar a bərgadan, a ləvar: «Ka key saba!» A ləvar a yam a: «Ka wusey saba!» Wure wure ngene, bərgadan a, a key saba, yam a, a wusey saba. Memed te' te', a

key saba. ⁴⁰ Ta', Yesu a ləv̄tar a gula aŋga hay: «Ka zluram na, maja me? Akwar fa pamaya ŋga ndaw akwar fara fara daa ba daw?»

⁴¹ Da ray ŋgene, gula aŋga hay a, a zluram ga, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a keɗe na, ara na, wa? Masa kwa memed̄ ta yam a cənm̄ar meɗe keɗe na!»

5

Yesu a bəley malula da ray ndaw (Matiye 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Masa Yesu ma lacada bərgadan̄ a la na, a wusam ta gula aŋga hay a dey langar ŋga dəhwa ha, masa daa hwayak ŋga ndəhay Gəraza hay.

² Yesu, ta', a bəŋgawa daa kwambiwal, wure ŋgene, ndaw daha a bawa daa aŋgwa masa cəvay hay da hwaɗ a, a sawa a cada ray ta aŋga. Ndaw aha, aa ta malula da ray.

³ A n̄jey da wuzlah cəvay hay a. Ndaw a gwa a jəwa, kwa ta calalaw ba. ⁴ A jəwmata salay aŋga hay ta har aŋga hay ta calalaw dey weewe, ama a d̄əslta calalaw hay a. Ndaw ma fəna ta gədan̄ daa ba.

⁵ Mandaw mandaw, taa vad̄, taa pas, fa pəkey daa cəvay hay, fa pəkey da aŋgwa. Daa mepəkey aŋga ha na, fa wudey ta gədan̄, fa pəɗka vaw aŋga ta aŋgwa.

⁶ Masa ndaw aha ma hətar Yesu da dərəŋ na, a hway ŋgada fa vəɗa, a regedey fa meɗ aŋga. ⁷⁻⁸ Yesu a ləvar: «Malula, bey da ray ndaw keɗe!»

Ama ndaw a, a wudey ta gëdan, a lövey: «Yesu, Bözey nga Gazlavay da vad, ka wufey fa yah me? Ya fa kaka ambahw, ta mezöley nga Bay Gazlavay, ka da sërdaya banay ba.»

⁹ Yesu aa cëfda, a lövar: «Mezöley akah na, me?»

Ndaw aha a mbëddara, a lövar: «Mezöley adaw na, “ga,” maja ala malula hay ga.»

¹⁰ Malula hay da ray ndaw aha a bërkwamara Yesu, amba Yesu a, a bëlta daa hwayak a ba.

¹¹ Daa slam aha ngene, ngaba nga vetem hay ga daha da mecəkwer, fa sëpam cek mezëmey da rav-angwa. ¹² Malula hay da ray ndaw heyey a bërkwamara Yesu, aa cëfdamara, a lövmar: «Vëlndar cëved amba ya mbözam a ray vetem hay katay, may taw.»

¹³ Yesu, ta', a vëltar cëved. Da ray ngene, malula hay a, a bam da ray ndaw aha, a diyam a mbözam a ray vetem hay a. Vetem hay fetede na, a key gweegwe gabal cew. Vetem hay a, a hwam ta gëdan ngadaa heelen, a tataram, a kwiyam saf! aa dëhwa, a bëtëtam cëpa.

¹⁴ Masa mecəkwer hay nga vetem hay kaa heyey ma hëtmatar vetem hay a ta bëtëtam sem na, a hwam, a diyam, a wuzdamatara a ndëhay da slala ha len a ndëhay gweegwe ta slala ha. Da ray ngene, ndëhay a, a samawa nga nëkey cek ma key fetede he. ¹⁵ Ndëhay a wusmawa a cakay Yesu, a hëtfamar ndaw masa Yesu ma bëlta malula hay ga da ray a heyey. Ndaw aha manjakaya fetede ta zana fa vaw, a sëra lenjesl dëba. Da ray ngene, ndëhay ma samawa heyey,

mandərzay a katar. ¹⁶ Ndəhay fetede ma hətmar cek ma key da ray ndaw ta malula da ray, leŋ da ray vetem hay a na, a kadamatara a ndəhay siya ma samawa. ¹⁷ Ta', ndəhay a, a bərkwamara Yesu ŋga daw daa hwayak ata la.

¹⁸ Masa Yesu fa təpey aa kwambiwal ŋga daw na, ndaw masa aa ma bəltra malula hay da ray aŋga heyey, a bərkwa Yesu amba a vəlar cəved ŋga diyam cew e. ¹⁹ Yesu a vəlar cəved a ndaw aha ba, ama a ləvar: «Vəhey a way, kadatara a ndəhay akah hay cek mahura masa Bay Gazlavay ma kakawa tabiya, kadatara masa aŋga ma sərey dey-ceceh da ray akah kede.»

²⁰ Ta', ndaw aha, a daw, a wuzda cek masa Yesu ma ka tabiya da ray a heyey a ndəhay daa hwayak daha mezəley Berney-Hay-Kuraw. Ndəhay cəpa masa ma cəndamara mey a na, a rəzlam.

*Yesu a fəna gədan ŋga macay ta ŋga meməcey
(Matiye 9.18-26; Luk 8.40-56)*

²¹ Yesu a vəhwa ta kwambiwal da dey laŋgar ŋga dəhwa ŋga *Galile heyey. Ndəhay makus-takaya da cakay a ga da mey dəhwa ha. ²² Ndaw daha mezəley Jayirus, ara ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay daa *way-mewuzey-mey ŋga Gazlavay fetede. A sawa a cakay ata, a hətər Yesu, ta', a tədəy asi salay aŋga, ²³ aa cəfda ta matəway daa dey, a ləvar: «Dam adaw fa da məcəy. Ambahw, sawa, pa har akah a ray a amba a mbəley, a njeŋ ta dey, may taw.» ²⁴ Ta', Yesu a diyam cew e.

Ndohay makustakaya ga fa diyam asiya, fa ngacamara. ²⁵ Da wuzlah ata na, ngwas daha, mambaz fa mbəɗwa da hwaɗ dɛga mevey ku-raw a ray a cew. ²⁶ Ta sərda banay la ga. Ta daw la fa dakwter hay ga, ta ndəvda zleley anɓa sem tabiya, ama kwa ta key ngama daa ba, macay a, fa lar mey ta gədanɗ cənɓa. ²⁷ Ngwas aha fa cənda Yesu fa mbəley ndohay, maja nɓene, a sawa a wuzlah ndohay makustakaya heyey ta fa dɛba nɓa Yesu. Ta', a gəsfar har fa zana anɓa.

²⁸ A ka anda keɗe maja anɓa fa wulkey daa mevel anɓa: «Da ya gwa nɓa gəsfar har kwa fa zana anɓa na, ya mbəley la.» ²⁹ Masa ngwas aha ma gəsfar har fa zana anɓa la na, wure wure nɓene mambaz anɓa heyey taɗ! a dəsley mey. A sərə anɓa ta mbəley sem. ³⁰ Wure nɓene Yesu a sərə gədanɗ ta bey la daa vaw anɓa. Maja nɓene, a mbəɗwa dey fa dɛba, a ləvtar a ndohay ga heyey: «Məgəsey har fa zana adaw na, wa?»

³¹ Gula anɓa hay a mbəɗdamara, a ləvmar: «Ka fa nəkta ndohay fa ngacamaka ta dey wura wura tabiya kaa na, kaa cəɗɗandar “Magəsfaya har wa” na, kwara?»

³² Ama Yesu fa nəkey dey ta cakay cənɓa, amba a hətər ndaw ma gəsfar har a. ³³ Ngwas aha mandərzay fa kar ga, faa wesey, a sərə Yesu ta mbəlda sem. Da ray nɓene, a sawa, a təɗey asi salay nɓa Yesu, a wuzdara mabara nɓa mey a. ³⁴ Yesu a ləvar: «Dam adaw, ka ta mbəley cay maja kah ma paya nɓa ndaw akah fara fara. Daw ta zazay, macay akah daa saba.»

³⁵ Masa Yesu faa guzlar ngada ngwas aha arañ na, ndəhay a samawa ta meslərey da way Jayirus, bay-ray nga way-mewuzey-mey nga Gazlavay heyey, a ləvmar ngada Jayirus a: «Dam akah heyey, ta məcey sem. Ka gərda vaw ta Bay Mahura keme seme?»

³⁶ Ama Yesu kwa ta jəkey sləmay fa mey ata daa ba, a ləvar a Jayirus: «Mevəl akah a da tədey ba. Paya nga ndaw akah fara fara gway na, cay.»

³⁷ Yaw, kwa Yesu ta vələy cəved ngada ndaw nga daw asiya daa ba, si a ngəley na, *Piyer, *Jak, leŋ *Jaŋ, məlmaŋ nga Jak. ³⁸ A wusam a way Jayirus heyey, a hətfamatar ndəhay makus-takaya. Ndəhay a, leŋgesl ata ta mbədey sem, fa təwam, fa wudam ta gədaŋ. ³⁹ Yesu a mbəzey a way a, a ləvtar: «Leŋgesl akwar a mbədey, akwar fa təwam na, maja me? Bəzey a, ta məcey daa ba, ama a key a ney aa dəar.»

⁴⁰ Ndəhay a, aa saŋgəram a ray a. Yesu a badatərwa cəpa aa ambaw. A ngəlta ata papaŋ nga dam aha ta mamaŋ nga dam aha leŋ gula aŋga hay maakar heyey. A mbəzam aa way masa dam aha manakaya da hwađ a heyey. ⁴¹ Yesu ta', a kərza dam aha fa har, a ləvar: «*Talita kum!*,» anda meləvey, «Dam adaw, ya fa ləvka, lecey.»

⁴² Dam keđe deŋ! a lecey, ta', a daw. (Mevey nga dam aha kuraw a ray a cew.) Wure ngene, ata masa daa way a na, a rəzlam ga. ⁴³ Ama Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa na key keđe na,

ka da kadamara ngada ndaw ba.» A ləvtar saya:
«Vəlmə cək nğa zəmey.»

6

Ndəhay da Nezeret a rəsmara Yesu (Matiye 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yesu a sləkdey da slala ata Jayirus heyey, a daw a *Nezeret, slala masa aa ma gəley da hwaɸ a. Gula anğa hay a diyam asiya.

² Ta *pas meməskey-vaw na, Yesu a daw aa *way-mewuzey-mey nğa Gazlavay fetede, aa sərkadata ndəhay. Ndəhay ga a jəkam sləmay fa mey anğa. A rəzlam, a ləvam: «Aa sərkadərwa mey nğa Gazlavay tabiya keɸe na, dama? A hətərwa leŋgesl nğa sərey cək hay a keɸe na, dama? Ma vəldara gədaŋ nğa key maazla anda keɸe na, wa? ³ Anğa na, ndaw ma sla hwadam, ba diya? Anğa bəzey nğa *Mari, ba diya? Anğa məlanŋ nğa *Jak, nğa Jawz, nğa Jud, leŋ nğa *Simanŋw, ba diya? Dam-mamaha hay ata da wuzlah aləkwa feɸe, ba diya?» Ara maja ngene, ndəhay fetede ma gəmam nğa təbmara mey nğa Yesu ba.

⁴ Maja mewulkey ata ngene, Yesu aa guzltar ta mey-menŋey, a ləvtar: «*Ndaw ma təla mey nğa Gazlavay na, ndəhay a təbmara mey anğa kwa dama dama, ama ma təbmara ba na, si ndəhay daa hwayak anğa, ndəhay daa səkway anğa, asaya, ndəhay da way ata.»

⁵ Yesu a gwa mekey maazla da wuzlah ata ba, si a pey har a ray ndəhay masa-macay hay nekədey

gway, a mbøldata. ⁶ Da ray ηgene, Yesu a røzley da ray ata maja ata ma tømbara mey anga ba. Ta', Yesu a daw a slala hay mekele daa hwayak a, aa sèrkadata ndøhay.

Yesu a slørdata gula anga hay kuraw a ray a cew
(*Matiye 10.5-15; Luk 9.1-6*)

⁷ Fa døba ha, Yesu a zøltørwa gula anga hay kuraw a ray a cew, amba a slørdata cew cew aa slam hay mekele mekele. Da ray ηgene, a vøltar gødan ηga bøley malula hay da ray ndøhay. ⁸ Ta', a kətata, a løvtar: «Diyam, ama ka da lam cek a har ba. Ka da lam cek mezømey ba, ka da lam gabal ba, ka da lam dala aa jiba ba, lam a har na, si danḡwar gway. ⁹ Yaw, pamata tarak akwar hay a salay, ka diyam na, si ta zana akwar hay masa fa vaw gway. Ka da lam zana cew cew ba.»

¹⁰ Yesu a kətata saya, a løvtar: «Da akwar ta wusam la aa slam na, njam da way ndøhay ma tømakwar haa kasl pas masa akwar ma da diyam aa slam mekele. ¹¹ Da ndøhay daa slam aha a tømakwar ba, a jøkam slømay fa mey akwar ba na, mbøkdamata ndøhay a. Raramatara lagwada fa salay akwar hay * amba ka wuzdamatara ata ndøhay masa ta mebørey.»

¹² Gula hay ηga Yesu heyey a diyam, a wuzdamara mey ηga Gazlavay a ndøhay. A løvmatar: «Si ka mbødamara menjey akwar, ka søpmara Gazlavay ta mevel pal.» ¹³ Asaya, a bølām malula hay ga da ray ndøhay, a

* **6:11** 6.11 Nøka Mt 10.14.

takwadamatar mal fa ndəhay masa-macay hay ga, a mbəldamata.

Mey da ray meməcey nga Jan-Baptis

¹⁴ Bay *Herawt fa cənda mey da ray Yesu maja ndəhay faa guzlam ga da ray a. Ndəhay siya a ləvam: «Ara *Jan-Baptis ma sləkɔawa daa meməcey. Maja ngene, anga ta gədan nga key maazla.» ¹⁵ Mekele hay a ləvam: «Ara *Eli †.» Mekele hay saya a ləvam: «Ara ndaw anda ndəhay ma təla mey nga Gazlavay zleezle.»

¹⁶ Masa Herawt ma cənda mey hay a keɔe la na, a ləvey: «Ara Jan-Baptis! Ya ta ɔslra ray anga sem, ama ta sləkɔawa sem daa meməcey!»

¹⁷⁻¹⁸ Herawt aa guzley anda keɔe na, maja ara anga ta ray anga ma kəɔa Jan-Baptis a vagay. Ehe mey da ray Jan-Baptis a: Herawt a la Herawdiyat, ngwas nga məlmaha *Fəlep nga ngwas anga, daa masa Fəlep aa ta dey ɔgay. Maja ngene, *Jan a ləvar a Herawt: «Kah ma la ngwas nga məlmakw ngene na, ara cek matəkakaya daa kwakwas aləkwa.» Da ray ngene, Herawt a ləvtar a sewje anga hay nga kərzamara Jan-Baptis a. Ta', sewje anga hay a, a kərzamara, a jəwmara, a kəzlamara aa fərsəne.

¹⁹ Masa Herawdiyat ma cənda mey nga Jan-Baptis keɔe la na, mevel a car, a wuɔey nga

6:13 6.13 Jak 5.14 **6:14** 6.14-15 8.28 † **6:15** 6.15 Eli: Ara ndaw ma təla mey nga Gazlavay zleezle ta məcey ta məcey daa ba, ama Gazlavay ta la sem a gazlavay a vad daa mesewere. Masa Yesu anga da bəla na, ndəhay mekele a ləvam Yesu ara Eli ma vəhwa a bəla. **6:15** 6.15 Lk 7.16 **6:17-18** 6.17-18 Lev 18.16; 20.21; Lk 3.19-20

køða vagay, ama a gwa ba maja Herawt a tøba ba. ²⁰ Herawt na, fa zlurey nga køða Jan-Baptis a vagay, fa nækfar dey maja a sèra Jan-Baptis ara ndaw ma key cek ta cøved e, ara ndaw ma jøkey slømay fa Gazlavay. Masa annga ma cønda mey masa Jan-Baptis maa guzlda la na, ray annga a høbey ga. Ama Herawt a wufey nga jøkfar slømay cønnga.

²¹ Yaw, ðar masa Herawdiyat ma høtey cøved amba a køðmara Jan-Baptis na, ta wuswa cay. Ara pas nga gwagway masa Herawt ma sèrfada ðar annga nga mayawa. Herawt ta zølwa ndøhay la ga nga zømey ðaf. A zølwa gula annga hay, bay hay nga sewje hay, lej mahura hay daa hwayak nga *Galile. ²² Daa masa ndøhay fa kamara gwagway a na, dam nga Herawdiyat a ndøkwey a wuzlah ata, a gørvey. Megørvey a, a mbafar a Herawt ta ngada ndøhay mazøltakaya heyey. Ta', Herawt a løvar a sabara ha: «Cacøðafaya cek masa kah ma wufey amba ya vøldakawa.»

²³ Herawt ta', a mbedey, a løvey: «Ta Gazlavay tabiya, cek masa kah maa cøðafaya na, ya vøldakawa la, kwa nga wunkey hwayak aðaw cew e, ya wunkakwa la.»

²⁴ Ta', sabara ha, a bawa, a daw a løvar a mamaha: «Ya daa cøðafar na, me?»

²⁵ Mamaha a mbøððara, a løvar: «Cacøðafar ray nga Jan-Baptis.»

Sabara ha, a wusey vaw, a vøhey fa bay a, a løvar: «Ya wufey ka vøldiwa ray nga Jan-Baptis wure keðe aa vøley.»

²⁶ Da ray ɲgene, Herawt aa ta meesəmey daa saba. Ama a gwa ɲga mbəɖda mey aɲga ha saba, maja ta mbedey sem fa mey ɲga ndəhay mazəltakaya heyey. ²⁷ Anda keɖe, ta', a slərey sewje wure wure ɲgene ɲga handərwa ray ɲga Jaɲ-Baptis. Ta', sewje he a daw aa fərsəne, a dəslərwa ray ɲga Jaɲ-Baptis a. ²⁸ A parawa aa vəley, a handərwa, a vəldara a sabara heyey, ta', sabara ha a handara a mamaha. ²⁹ Masa gula hay ɲga Jaɲ ma cəndamara ta kəɖmara Jaɲ sem na, a diyam a lamara vagay a, a pəshamara aa cəvay.

Yesu a vəltar cek mezəmey ɲgada ndəhay ma fəna gabal zlam

(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jaɲ 6.1-14)

³⁰ Gula hay kuraw a ray a cew masa Yesu ma slərdata cew cew ɲga wuzey mey ɲga Gazlavay heyey a vəhmawa, a kusam a cakay Yesu a, a kadamara cek hay masa ata ma kamərwa, ta masa ata maa sərkadamatərwa a ndəhay. ³¹ Ta', Yesu a ləvtar: «Nakwa aa slam masa ndaw da hwad a daa ba, amba ya njakwa taava aləkwa, amba ka gwamara ka məskam vaw.» A ləvtar anda keɖe na, maja mandaw mandaw ndəhay ga fa samawa, fa vəham, mekele hay fa samawa saya, kwa ata Yesu ta gula aɲga hay a, a hətam har ɲga zəmey daf ba. ³² Da ray ɲgene, a təpam aa kwambiwal, a diyam aa slam masa ndaw da hwad a daa ba, amba a njam taava ata.

³³ Masa ata fa diyam na, ndəhay ga ta hətmatar la, ta səmraa slam masa ata ma diyam a hwad

a sem. Da ray ŋgene, ndəhay da slala hay tabiya daa hwayak a, a hwam ta salay, aa slam masa ata ma səmra ata Yesu ta gula anğa hay ma da diyam a hwad a. A wusam aa slam aha teesed da ray ata Yesu ta gula anğa hay. ³⁴ Masa Yesu ma wusey la aa slam meberŋgey na, a berŋgawa daa kwambiwal a, a hətatar ndəhay makustakaya ga. Dey-ceceh a kar, maja a nəkta ndəhay a, ata anda təbaŋ hay masa manjar mecəkwer. Ta', aa sərkadata ndəhay a da ray cek hay mekele mekele ga.

³⁵ Mamba pas a kəzley, *gula hay ŋga Yesu a ŋgəcham fa vəda, a ləvmar: «Wure kefe hakwad cay, aləkwa da wuzlah-ley. ³⁶ Ləvtar a ndəhay kefe ŋga diyam a wuzlah-way, da daa ba, a slala hay ta cakay, amba a hədkamawa cek mezəmey.»

³⁷ Ama Yesu a mbədfatara, a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, vəlmatar cek mezəmey a ndəhay a!» A ləvmar: «Ka wudəy ya diyam ŋga hədkawa cek mezəmey ta dala ga kalah † amba ya vədamatara a ndəhay kefe daw?»

³⁸ Da ray ŋgene, Yesu aa cəfdata, a ləvtar: «Da har ndəhay makustakaya fefe na, peŋ we? Diyam, nəkmərwa.» Masa ata ma nəkmərwa la na, a ləvmar: «Ya hətmawa na, peŋ zlam ta ewet cew.»

³⁹ Ta', Yesu a ləvtar a gula anğa hay ŋga njadamata ndəhay njakw! njakw! a ray kwak-

6:34 6.34 Jer 10.21; Ez 34.5; Zak 10.2; Mt 9.36; 14.14; 15.32; Mk 8.2 † **6:37** 6.37 dala ga kalah: Mawuzlalakaya ta mey Gerek daa slam a kefe, a ləvey: «deniye temere cew.» Deniye pal na, ara mawurbay ŋga sləra ŋga ndaw fa mevərndey.

was meendøþek e. ⁴⁰ Da ray ηgene, ndøhay a, a njam ta njeý. Daa slam pal na, ndøhay temere, temere, daa ba, ndøhay kwakwar zlam, kwakwar zlam. ⁴¹ Yesu hal! a helta peñ zlam ta ewet hay cew heyey, ta', a bañgada dey a vad, a kar suse a Gazlavay. Fa døba ha, ta', a papøsa peñ e, a vøldatara a gula aña hay amba a wunkamatara a ndøhay heyey. Asaya, Yesu a papøsta ewet hay cew heyey, a vøldatara a gula aña hay amba a wunkamatara a ndøhay a. ⁴² Kwa waawa a zømey haa a røhey. ⁴³ Ta', gula aña hay a cakalamara peñ ta ewet masa ndøhay ma mbøkdamara. A cakalamara aa gadakar hay. Macakalakaya ha a røhey gadakar kuraw a ray a cew. ⁴⁴ Ndøhay ma zømam peñ e na, zel hay a key gabal zlam §.

*Yesu a daw ta salay da ray døhwa nga Galile
(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Jan 6.1-14)*

⁴⁵ Masa ndøhay ma zømam cek cay na, wure ηgene, Yesu ta', a tøktar day a gula aña hay nga tøpam aa kwambiwal amba ata na, a zløngam teesed a dey lanjar nga døhwa ha gweegwe ta slala Betsayda. Yesu na, a njeý fa døba døgay amba a mbøftar meý a ndøhay makustakaya heyey nga diyam a way. ⁴⁶ Fa døba ha masa ata ma wunkam la na, ta', a daw aa aña gwa nga dørey dangay a Gazlavay. ⁴⁷ Masa tavad ta key sem na, *gula hay nga Yesu ata da wuzlah døhwa daa kwambiwal. Ama Yesu na, aña pal taava

6:43 6.43 2Bay 4.43-44 § **6:44** 6.44 Daa Mt 14.21, a løvey ηgusay ta bøza hay daha may, ama manjar nga sløfey. **6:46** 6.46 Lk 5.16

an̄ga da an̄gwa heyey. ⁴⁸ A n̄okta gula an̄ga hay na, fa s̄eram banay ga n̄ga t̄on̄gey d̄əhwa ha, maja memed̄ fa key ga n̄gada ray ata. Fa d̄əba ha, gweegwe slam n̄gaa p̄erek na, Yesu ta', a daw ta salay da ray yam n̄gada fa ata. Aa ma n̄gəchey la gweegwe ta kwambiwal a na, a wud̄ey n̄ga mb̄əkdata fa d̄əba. ⁴⁹ Ama ata ma h̄ətmar Yesu fa daw da ray yam a na, a wulkam ara mamayam. Ta', a wudam, ⁵⁰ maja ata c̄əpa fa h̄ətmar an̄ga fa daw da ray yam a, anda ked̄e, a zluram ga. Ama wure n̄gene, Yesu a l̄əvtar: «D̄əkmara mevel! Ara yah, ka da zluram ba!»

⁵¹ Yesu, ta', a t̄əpey aa kwambiwal fa gula an̄ga hay a. Masa aa ma t̄əpey la aa kwambiwal a na, memed̄ a key saba. Da ray n̄gene, gula an̄ga hay a, a r̄əzlam ga, ⁵² maja kwa ata ma h̄ətmar maazla masa Yesu ma ka ta pen̄ heyey na, daa n̄gene ta gwamara n̄ga s̄ərmara ḡədan̄ n̄ga Yesu a daa ba, maja ray ata man̄gər̄dakaya.

Yesu a mb̄əley masa-macay hay daa hwayak n̄ga Genezeret
(*Matiye 14.34-36*)

⁵³ Masa ata Yesu ta gula an̄ga hay ma t̄on̄gam la a dey lan̄gar n̄ga d̄əhwa heyey na, a wusam aa hwayak daha mez̄əley Genezeret. A j̄əwmara kwambiwal a mey d̄əhwa ha feted̄e. ⁵⁴ A b̄ər̄n̄gamawa daa kwambiwal a, wure n̄gene nd̄əhay a s̄ərmara ara Yesu ma b̄ər̄n̄gawa. ⁵⁵ A hwam a slala hay mekele mekele c̄əpa n̄ga wuzey a nd̄əhay siya Yesu ta sawa la. Da

6:48 6.48 J̄əw 9.8; Lk 24.28 **6:49** 6.49 Lk 24.37 **6:51** 6.51
4.39 **6:52** 6.52 8.16-18; Mt 16.7-9

ray ηgene, a handamatərwa masa-macay hay manatakaya fa gegəded aa slam masa Yesu aa da hwaɗ a. ⁵⁶ Aa slam masa Yesu ma daw, kwa a slala hay, kwa aa berney hay, kwa a wuzlah-ley na, ndəhay ga fa handamawa masa-macay hay aa slam masa ndəhay makustakaya da hwaɗ a. A bərkwamara amba masa-macay hay a gəsam har kwa fa mey ηga zana aηga gway. Ndəhay ma gəsfamar har cəpa na, ta mbəlam sem.

7

Ndaw aa maaya fa mey ηga Gazlavay na, kwara?

(Matiye 15.1-9)

¹ *Fariza hay ta ndəhay siya da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ηga Mawiz a samawa da *Jeruzelem, a kusam a cakay Yesu. ² A hətmatar *gula hay ηga Yesu siya fa zəmam ɗaf ta har manjar ηga pərey. Anda meləvey, gula hay a ta kamara anda kwakwas ata ma ləvey na, daa ba. ³ Yaw, Fariza hay a ta ndəhay *Jəwif hay mekele tabiya fa kamara kwakwas a. A da zəmam ɗaf na, si a pərmara har maaya maaya la. ⁴ Da ta vəhmawa daa luma cay, fa da zəmam ɗaf na, si a pəram la ɗagay. A nam ray a cek hay mekele mekele anda kwakwas ata ma ləvey. Anda meləvey, a pərmata vəley hay, kwakulam hay, lej manjayak hay amba a təram ndəhay mازلəbtakaya ba.

⁵ Da ray ηgene, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas ηga Mawiz heyey, aa

6:56 6.56 Mt 9.20; SNM 5.15 **7:2** 7.2-4 Mt 23.25; Lk 11.38-39;
Kwa 2.21-22

cəfdamara Yesu a, a ləvmar: «Gula akah hay a kam cek hay anda kwakwas nga papan nga papa aləkwa hay ma wuzdamandakwara ba na, maja me? Ata fa zəmam dəf ta har manjar nga pərey.»

⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ndəhay masa ta neneh cew! Zleezle *Izay, *ndaw ma təla mey nga Gazlavay maa guzley da ray akwar na, anja fara. A wuzlala daa dərewel nga Gazlavay, a ləvey:

“Gazlavay a ləvey: Ndəhay keđe fa həslmaya ray ta mey nga tede, ama mevel ata na, aa dərəj ta yah.

⁷ Ata fa həlmamaya, ama mehəlmey a, ta tərey sem nga cek nga tede, maja kwakwas masa ata maa sərkadamara ngene na, ara kwakwas nga ndaw-magədan daada gway.”»

⁸ Yesu a ləvtar saya: «Akwar, Fariza hay ta ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz, ka mbəkdamara *mewey hay nga Gazlavay, ama ka kam kwakwas ma sawa ta fa ndəhay.»

⁹ Ta’, Yesu aa guzltar saya: «Haya! Mewey hay nga Gazlavay na, ka wudam saba, ka mbəkdamara amba ka səpam kwakwas akwar jak daw? ¹⁰ Yaw, Mawiz a ləvey: “Natar ray ngada ata papakw ta mamakw.” Mawiz a ləvey saya: “Ndaw ma cəda papaha, da daa ba, mamaha na, si a kədmara ndaw aha vagay.”

¹¹ Ama akwar na, akwar faa sərkadam ndəhay, ka ləvam, ndaw a gwa nga ləvar a papaha,

da daa ba, a mamaha: “Cek masa yah ma da vøldakawa nga jønka heyey na, ya vøldakawa daa saba, maja cek aha na, *Kwarban*.” (“*Kwarban*” a wudey nga løvey “cek mavøldakaya ngada Gazlavay.”) ¹² Da ray ngene, ka løvmatar a ndøhay nga jønmeta papa ata hay ta mama ata hay saba. ¹³ Anda keɖe, akwar fa nøsmara mey nga Gazlavay ta meesærkedey akwar, maja ka pamara kwakwas akwar nga mahura da ray mey nga Gazlavay. Asaya, akwar fa kam cek hay mekele mekele maaya ba letek anda cek aha keɖe.»

(*Matiye 15.10-20*)

¹⁴ Ta', Yesu a zølta ndøhay makustakaya tabiya saya, a løvtar: «Jøkfamaya slømay, akwar tabiya, cøndamara mey keɖe. ¹⁵ Cek masa ndaw ma zøma na, a gwa nga kar mebørey a ndaw aha ba, ama si mewulkey masa ma bawa daa mevel aŋga. [¹⁶ Wure keɖe anja akwar ta slømay na, cøndamara mey a keɖe maaya maaya.]»

¹⁷ Fa døba ha, Yesu a mbækdata ndøhay makustakaya heyey, a mbøzey aa way. Gula aŋga hay ta', aa cøfdamara da ray mey-menjey masa aa ma kada ha. ¹⁸ Yesu ta', a løvtar: «Akwar may, haa wure keɖe, ka cøndamara ba cøŋga daw? Ya wudey ka sørmara fara fara cek mezømey ma mbøzey a hwaɖ ndaw na, a gwa nga kar mebørey a ndaw aha ba, ¹⁹ maja cek aha a mbøzey aa mevel aŋga ba, ama a mbøzey aa zakwataf aŋga, fa døba ha, a bawa a palah.» Anda keɖe, Yesu fa wuzda cek hay mezømey cøpa na, ndaw a gwa a zøma, a kar mebørey ba.

²⁰ Yesu aa guzltar saya, a lövey: «Cek ma kar mebørey a ndaw na, ara mewulkey ma bawa daa mevel anğa. ²¹ Ahaw, ara daa mevel nga ndaw-magədan mewulkey maaya ba ma bawa. Mewulkey a, a həlda ndaw nga key cek hay malamba, anda meleley, mekədey ndaw vagay, ²² meley-vaw saw da palah, mekey dey fa cek nga ndəhay, mekey cek ta maagway, membərzley, mekey cek ma ka hwaray, mekey səleŋ, mekey mbada fa ndəhay, mezlepey, leŋ mepey leŋgesl ba. ²³ Yaw, cek hay maaya ba tabiya keđe na, a bamawa daa mevel nga ndaw, a kamar mebørey a ndaw a.»

Ngwas masa Jəwif ba a pa Yesu nga ndaw anğa fara fara
(Matiye 15.21-28)

²⁴ Ta', Yesu a sləkdey daa slam a ŋgene, a daw aa hwayak mekele gweegwe ta berney nga Tir. A mbəzey aa way. A wudey amba ndaw a səra anğa fetede ba, ama a gwa nga bey ba. ²⁵⁻²⁶ Fetede, ŋgwas daha anğa dam *Jəwif ba, a yawa da Fenisi daa hwayak nga Siri. Dam anğa daha, anğa ta malula da ray. Masa aa ma cənda mey da ray Yesu na, wure ŋgene, a daw fa vəfa, a tədey fa mey anğa. Ta', a kar ambahw a Yesu, a ləvar: «Bəla malula da ray dam adaw keđe may taw.» ²⁷ Ama Yesu aa guzlar ta mey-mengey, a ləvar: «Mbəkdata bəza hay nga rəham dʁagay, maja mevəley daf nga bəza hay ngada gədey hay na, maaya ba.» ²⁸ Ŋgwas aha a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, Bay adaw.

Ama kwa gødey hay daa slam masa ndøhay fa zømam daf na, ata fa zømam meepøsey nga daf masa bøza hay ma køzlamata a hwayak may, ba diya?» ²⁹ Da ray ngene, Yesu a løvar: «Kah ma mbøddørwa mey a la maaya. Maja ngene, malula ta bey sem da ray dam akah, ka gwa nga daw a way.» ³⁰ Anda kefe, ngwas aha, a daw a way, a høtfar dam anga manakaya da ray harngawaw ta meesømey, malula ta bey sem da ray anga.

Yesu a wurey slømay nga ndaw madagazlam

³¹ Ta', Yesu a sløkøey daa slam masa gweegwe ta berney nga Tir heyey. A daw ta daa berney nga Sidanw, a vøhwa ta mey døhwa nga *Galile gweegwe ta hwayak nga Berney-Hay-Kuraw. ³² Ndøhay a handamawa ndaw daha madagazlam, maada. A bøkwwamara Yesu amba a par har a ray nga wurara slømay anga ta nga tørda neneh anga dadakw saba.

³³ Anda kefe, Yesu ta', a ngøla ndaw aha aa slam masa døren ta ndøhay makustakaya. A pata bøz-mey-har anga hay aa slømay nga ndaw aha. Ta', a tøfey meesleø fa bøz-mey-har anga, a wusa neneh nga ndaw aha ta bøz-mey-har a.

³⁴ Ta', Yesu a banøaøa dey a vad, a søfney ta gødan, a løvar a ndaw aha: «*Efata*» anda meløvey, «Wurey!» ³⁵ Wure ngene, slømay nga ndaw aha ta', a wurey. Neneh anga, dadakw saba. ³⁶ Yesu a køtata tabiya, a løvtar: «Ka da wuzdamara a ndaw ba.» Ama kwa Yesu a tøkta nga wuzda mey a na, ata ta wuzdamara sem

cɛŋga. ³⁷ Ndɔhay a rɛzlam ga, a lɔvam: «A key cek hay cɛpa maaya. Kwa slɛmay ŋga ndaw madagazlam na, a wura. Kwa neneh ŋga ndaw maada na, a tɛrda dadakw saba.»

8

Yesu a vɛltar cek mezɔmey ŋgada ndɔhay ma fɛna gabal mɛfad
(Matiye 15.32-39)

¹ Daa dar hay a ŋgene masa Yesu fa pɔkey daa hwayak ŋga Berney-Hay-Kuraw heyey na, ndɔhay ga a samawa, a kusam a cakay a saya. Cek fa ata ŋga zɔmey daa ba. Yesu a zɛltɛrwa gula aŋga hay, a lɛvtar: ² «Dey-ceceh fa kaya fa ndɔhay makustakaya kede, maja aŋga kaa dar maakar ata da cakay adaw. Wure kede cek mezɔmey da har ata daa saba. ³ Da ya mbɛkdata ŋga diyam a way ata hay ta may na, fa da hɛtam gɔdan daa cɛved daa ba, maja ndɔhay siya hay da wuzlah ata, a samawa da dɛrɛŋ.»

⁴ Gula aŋga hay a mbɛɔdamara, a lɛvmar: «Alɛkwa daa wuzlah-ley kede na, ya da hɛtkurwa peŋ ŋga rɛhey ndɔhay tabiya kede na, dama?»

⁵ Yesu aa cɛfɔdata, a lɛvey: «Da har akwar fede kaa na, peŋ we?»

A lɛvam: «Da fede na, peŋ maasala daha.»

⁶ Ta', Yesu a lɛvtar a ndɔhay makustakaya heyey ŋga njam a hwayak. Fa dɛba ha, ta', a hɛla peŋ maasala heyey, a kar suse a Gazlavay.

7:36 7.36 Mt 8.4; 9.30-31; 12.16; Mk 1.44-45; 5.43; 9.9; Lk 5.14-15; 8.56 **7:37** 7.37 MC 1.31; Iz 35.5-6 **8:1** 8.1-10 6.32-44 **8:2** 8.2 Mt 9.36

A papəsa, a vəldatara a gula anğa hay amba a wunkamatara a ndəhay a. Ta', a wunkamatara. ⁷ Da har ata, ewet mecəhe mecəhe nekədey daha saya. Yesu a kar suse a Gazlavay. Ta', a ləvtar a gula anğa hay nğa wunkamatara saya. ⁸ Kwa waawa ta hətey cek mezəmey la, haa a rəhey. Ta', gula anğa hay a cakalamara siya ma mbəkdakaya. Macakalakaya ha a rəhey gadakar mahura mahura maasala. ⁹ Ndəhay ma zəmam cek fetede he na, a fəna ndəhay gabal məfad. Fa dəba ha, Yesu a ləvtar a ndəhay a nğa vəham a way ata hay dəba. ¹⁰ Wure wure ngene, a təpam ta gula anğa hay aa kwambiwal, a diyam aa hwayak nğa Dalmanuta.

Fariza hay aa cəfdamara Yesu nğa key maazla (Matiye 16.1-4)

¹¹ Fa dəba ha, *Fariza hay a wusmawa fa Yesu, a zlamar mekey yawa ta anğa. A wudam a jadamara. Da ray ngene, aa cəfdamara amba a key maazla nğa wuzda gədan anğa a sawa ta fa Bay Gazlavay. ¹² Yesu a səfney ta gədan, a gərey maja a təbmara mey anğa ba, ta', a ləvtar: «Ndəhay masa wure kede aa cəfdam maazla nğa wuzdərwa ara Gazlavay ma slərdiwa na, maja me? Ya fa ləvkwar fara fara, ya fa da key maazla ha daa ba.» ¹³ Ta', Yesu a mbəkdata Fariza hay a, a daw a mbəzey aa kwambiwal nğa təngey a dey langar nğa dəhwa nğa *Galile.

Mey-menjey da ray meesærkedey nga Fariza hay

(Matiye 16.5-12)

¹⁴ Daa kwambiwal a na, *gula hay nga Yesu ata ta peñ pal gway. A sêrfadamara nga handawa peñ a dey a saba. ¹⁵ Ta', Yesu a kêtata, a lœvtar: «Wam vaw fa cek ma hœsla peñ nga *Fariza hay, leñ fa cek ma hœsla peñ nga Bay *Herawt.»

¹⁶ Gula anja hay a wulkam, aa guzlam da wuzlah ata, a lœvam: «Aa guzley anda kedê na, maja alœkwa ma sakurwa ta peñ daa ba daw?»

¹⁷ Yesu a sœra cek masa ata maa guzlam da wuzlah ata. Da ray ngenê, aa œfdata, a lœvtar: «Ka wulkam da ray peñ masa akwar ma handamawa daa ba na, maja me? Haa wure kedê akwar na, ka œndamara mey a ba œnnga daw? Akwar na, ray manjœrdakaya. ¹⁸⁻¹⁹ Akwar fa nœkam dey, ama ka hœtmar dey ba daw? Akwar fa jœkam slœmay, ama ka œnam slœmay ba daw? Daa masa yah ma wunkata peñ zlam ngada ndœhay gabal zlam heyey na, mambœkakaya na, a rœhey gadakar we? Akwar fa sêrfadamara, ba diya?»

A mbœfdamara, a lœvmar: «Gadakar hay kuraw a ray a œew.»

²⁰ Yesu a lœvtar saya: «Daa masa yah ma wunkatara peñ maasala ngada ndœhay gabal mœfad heyey na, ka rœham gadakar mahura hay ta peñ mambœkakaya na, we?»

A mbœfdamara, a lœvmar: «Gadakar mahura mahura maasala.»

21 Ta', Yesu a ləvtar: «Ka sərfaɗamara cek masa yah ma ka, ama haa wure keɗe ka cəndamara mey masa yah maa guzlda da ray cek ma həsla peŋ keɗe ba cəŋga daw?»

Yesu a wurey dey ŋga ndaw-wulaf

22 Ta', Yesu ta gula aŋga hay a wusam a Betsayda. Fetede a handamawa ndaw-wulaf fa vɔɗa, a kamar ambahw ŋga gəsfar har fa ndaw aha amba dey aŋga a wurey. 23 Da ray ŋgene, Yesu ta', a kərza ndaw aha fa har, a ɗaɗa dɔren ta slala ha. Ta', a kar meesleɓ fa dey ŋga ndaw aha, a par har fa dey, aa cəɗa, a ləvar: «Ka fa hətar dey dɔba daw?»

24 Ndaw-wulaf a, a baŋgaɗa dey, a ləvey: «Ya fa hətatar ndəhay, ama ata anda wudez hay ma diyam.»

25 Ta', Yesu a gəsfar har fa dey saya. Ndaw aha, dey aŋga a wurey, a hətatar cek hay maaya maaya dɔba. 26 Yesu aa guzlar ŋga daw a way, a kəta, a ləvar: «Ka da daw ta Betsayda keɗe ba, daw a way ɗagay.»

*Piyer a wuzda, Yesu na, ara Kəriste
(Matiye 16.13-20; Luk 9.18-21)*

27 Fa dɔba ha, ata Yesu ta gula aŋga hay a diyam a slala hay masa gweegwe ta slala mahura mezəley Sezere-Fələp. Masa ata fa diyam daa cəved na, Yesu aa cəɗata, a ləvey: «Yah na, ndəhay a padamaya na, ŋga wa?»

28 A mbəɗdamara, a ləvmar: «Ndəhay siya a ləvam kah na, *Jaŋ-Baptis. Mekele hay a

lövam kah na, *Eli, *ndaw ma tōla mey nga Gazlavay zleezle. Mekele hay saya a lövam kah na, ndaw pal dasi ndəhay ma tōla mey nga Gazlavay zleezle.»

²⁹ Ta', aa cəfdəta saya, a lövtar: «Kaa akwar may, ka lövam yah na, wa?»

Piyer a mbəddara, a lövar: «Kah na, *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay.»

³⁰ Ta', a kətata gula anğa hay, a katar mey, a lövtar: «Ka da wuzdamara mey a kefe a ndaw ba.»

Yesu aa guzley da ray meməcey anğa ta masləkdəwa anğa

(Matiye 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Yesu, ta', aa sərkadata gula anğa hay, a lövtar: «Si yah, *Bəz nga Ndaw, ya sərey banay la ga dəgay. Mahura hay nga *Jəwif hay, *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, leŋ *ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz a rəsmaya la, fa da təbmara ara Gazlavay ma slərđiwa na, daa ba. A da kəđmaya vagay, nga đar maakar a na, ya sləkdəwa la daa meməcey.»

³² A wuzdatara mey a kefe, ba' a palah ta bəda daa ba. Da ray ŋgene, *Piyer ta', a zəla ta cakay, a mbədar ray. ³³ Yesu pəla! a mbədey dey, a nəkta gula anğa hay siya. Ta', a kar mey a Piyer, a lövar: «Hway la da cakay adaw, kah, *Satan. Maja mewulkey akah ŋgene na, ara mewulkey

nga Gazlavay ba, ama ara mewulkey nga ndaw-magədanj gway.»

³⁴ Ta', a zelta ndəhay makustakaya nga ngəchamawa a cakay ata ta gula anja hay. A ləvtar: «Da ndaw a wudəy nga səpya na, si a mbəkda mewulkey da ray ray anja, a səpya ta mevel pal, si a bəsa banay ma da sawa a ray a maja yah, anda yah ma da məcey fa hwadam mazlanjalakaya. ³⁵ Sərmara, kwa waawa ma wudəy nga ləhda heter anja na, a key ngene, aa zədda. Ama kwa waawa maa zədda heter anja maja anja fa səpya, asaya, maja anja fa wuzey *Mey-maaya-mawiya a ndəhay na, a key ngene, a ləhda heter anja ha. ³⁶ Da ndaw a hətəy cek hay tabiya masa anja ma wudəy da bəla kefe, ama taa zədda heter anja sem na, cek hay a tabiya ngene, ta ləhdamara ndaw a la daw? ³⁷ Yaw, ndaw a gwa nga mbəda heter anja ta cek ba. ³⁸ Kwa waawa ma paya hwaray, da daa ba, ma key hwaray nga təba mey adaw fa mey nga ndəhay da bəla wure kefe masa ma mbəkdamara Bay Gazlavay sem ta masa ma kam mebərey kefe na, yah, Bəz nga Ndaw, ya par hwaray la ta pas masa yah ma da vəhwa ta gədanj nga Papay lej ta maslanj anja hay.»

9

¹ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndəhay siya da wuzlah akwar fefe, fa

8:34 8.34 1Pi 2.21 **8:34** 8.34-35 Mt 10.38-39; Lk 14.27; 17.33; Jan 12.25 **8:38** 8.38 Mt 10.33; Lk 12.9

da məcám daa ba, si ata ma hətmar Bay Gazlavay fa wey ta gədan anğa la dğay.»

Gula hay nğa Yesu a hətmatar ata Eli ta Mawiz faa guzlam ta Yesu

(Matiye 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Dar maakwaw fa dəba ha na, Yesu ta', a zəlta ata *Piyer, *Jak, leŋ *Jaŋ, a nğəlta aa ray nğa anğwa maazəma daa slam aha, a njam taava ata fetede. Yesu pəla! a mbədey fa dey ata.

³ Zana anğa a tərey mabara, a wedey ndəf-ndef. Mewedey nğa zana ha ngene na, kwa ndaw da bəla kefe ma gwa nğa pəra zana ha nğa wedey kəne daa ba. ⁴ Wure wure ngene, gula anğa hay maakar heyey, a hətmatar ata *Eli ta *Mawiz, ndəhay nğa Gazlavay zleezle, faa guzlam ta Yesu.

⁵ Da ray ngene, Piyer aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, maaya na, ya njakwa fedə. Ya da kərcam slam hay maakar, pal nğada kah, pal nğada Mawiz, pal nğada Eli.» ⁶ Piyer aa guzley anda kefe na, maja mandərzay fa katar kalah, a səra mey masa aa maa guzlda ba.

⁷ Ta', mekwtene a sərtata. Daa mekwtene he na, a cənam dğay ma ləvey: «Kefe he ara Bəzey adaw masa yah ma wudə kalah. Jəkfamar sləmay!»

⁸ Wure wure ngene, *gula hay nğa Yesu a, a nəkam dey ta cakay, ama a hətmatar ndəhay a saba, si a hətam na, Yesu pal taava anğa da cakay ata.

⁹ Masa ata fa bərnğamawa da anğwa ha na, Yesu a kətata, a ləvtar: «Cek masa akwar ma

hətmərwa kefe na, ka da wuzdamara a ndaw ba sələk, haa kasl pas masa yah, *Bəz ŋga Ndaw, ma da sləkɗawa daa meməcey.» ¹⁰ Gula hay ŋga Yesu a, a təbmara mekətey a kefe, ama aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a ləvam: «Masləkɗawa daa meməcey na, mey a, a wudəy ŋga ləvey na, kwara?»

¹¹ Ta', aa cəfdamara Yesu, a ləvmar: «Ndəhay maa sərəkada kwakwas ŋga Mawiz, a ləvam si Eli a sawa la teesed da ray *Kəriste na, maja me?»

¹² Yesu a mbəɗɗatara, a ləvtar: «Ahaw, fara fara Eli a sawa la teesed ŋga diyta cek hay cəpa maaya maaya. Mawuzlalakaya daa ɗerewel ŋga Gazlavay, a ləvey, Bəz ŋga Ndaw, a sərey banay la ga, ndəhay a rəsmara la. Akwar fa sərfadamara mey a kefe daw? ¹³ Yaw, ya fa ləvkwara Eli na, ta sawa cay. Anda ɗerewel ŋga Gazlavay ma ləvey da ray a zleezle na, ndəhay ta kamar cek maaya ba la anda ata ma wudam.»

*Yesu a bada cek da ray bəzey
(Matiye 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Ata Yesu ta ata *Piyer, *Jak, leŋ *Janj a ŋgəcham gweegwe ta *gula hay ŋga Yesu siya zlam-letek. Fetede a hətam ndəhay ga da cakay gula hay a. *Ndəhay maa sərəkada kwakwas ŋga Mawiz daha fetede, fa kam yawa ta gula hay zlam-letek e. ¹⁵ Masa ndəhay heyey ma hətmar Yesu la na, wure ŋgene ata cəpa a rəzlam, a wusam vaw ŋgada fa anga amba a camar har.

¹⁶ Yesu aa cəfdata gula anğa hay fetede, a ləvtar: «Ka kam yawa ta ndəhay kedə na, da ray me?»

¹⁷ Ndaw pal da wuzlah ndəhay makustakaya heyey aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, ya ta handakawa bəzey adaw la. Anğa ta cek da ray, fa təka nğaa guzley. ¹⁸ Kwa daa wura daa wura masa cek aha ta zlar la na, a tədda a hwayak, manğwafakw a bawa da mey, aa pədey sler, vaw anğa a mberey. Ya ta cacəfdata gula akah hay la amba a badamara cek aha na, ama ta gwamara daa ba.»

¹⁹ Ta', Yesu a mbəfdatar a ndəhay a, a ləvtar: «Akwar səkway nğa ndəhay ma pamaya nğa ndaw akwar fara fara ba kedə. Ya da nje y ta akwar na, haa ta vara? Ya da bəskwar na, haa ta vara? Yaw, handamiwa bəzey a.» ²⁰ Ta', a handamara bəzey a fa Yesu. Masa bəzey a ma hətər Yesu na, wure ngene, cek aha aa wasada. Ta', bəzey a, a tədey a hwayak, a pətəweley da hwayak, manğwafakw a bawa da mey.

²¹ Ta', Yesu aa cəfda papan nğa bəzey a, a ləvar: «Cek aha a zlar anda kedə na, dəga nğa vara?»

Papaha a mbəfdara, a ləvar: «A zlar dəga daa bəzey. ²² Ta pas mekele cek aha, a tədda aa awaw, da daa ba, a tədda aa yam amba a kəfa vagay. Da ka gwa nğa bəla cek da ray bəzey a na, ambahw, sərfandar dey-ceceh, jəndar may taw!»

²³ Yesu a mbəfdara, a ləvar: «Ka ləvey da ya gwa nğa bəla na, maja me? Ya gwa ya key cek

hay cəpa ɲgada ndaw ma paya ɲga ndaw aɲga fara fara.»

²⁴ Wure ɲgene, papaɲ ɲga bəzey a, a wudey, a ləvey: «Ya fa paka ɲga ndaw adaw fara fara, ama aɲga ta banay ɲgada yah, si ka jənya ɲga paka ɲga ndaw adaw ma fəna.»

²⁵ Masa Yesu ma nəkta ndəhay ga fa hwamawa ɲga nəkey cek masa aa ma ka na, a babəcar a cek da ray bəzey a heyey, a ləvar: «Kah, cek ma təkə bəzey keɖe ɲgaa guzley, ma təkə ɲga jəkey sləmay, ya fa ləvka, bey, daw! Ka da vəhwa a ray a saba!»

²⁶ Ta', cek aha, a zlar saya, a wudey ta gədan. Aa wasada bəzey a ta gədan, a təɖda a hwayak. Cek aha, a bey da ray bəzey a. Ndəhay ga da cakay a, a ləvam: «Bəzey a ta məcey sem.» Aa guzlam anda keɖe na, maja bəzey a, ta bərzley sem. ²⁷ Ama Yesu a kərza fa har, a sləkɖada. Ta', bəzey a, a lecey.

²⁸ Yesu ta', a daw a way. Masa ata taava ata ta gula aɲga hay da way na, gula aɲga hay a, aa cəɖamara, a ləvmar: «Ala ta gwamara ɲga badamara cek da ray bəzey a daa ba na, maja me?»

²⁹ Yesu a mbəɖɖatara, a ləvtar: «Iɲga bey cek anda keɖe da ray ndaw na, si ta medərey-dangay a Bay Gazlavay gway.»

Yesu aa guzley saya da ray meməcey aɲga ta masləkɖawa aɲga

(Matiye 17.22, 23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Ata Yesu ta gula aɲga hay a sləkɖam daa slam aha ɲgene, a diyam taa hwayak ɲga *Galile

a Kapernayum. Yesu a wufey ndəhay a sərmara a lawa dama ba, ³¹ maja anğa faa sərkadata gula anğa hay. Daa meesərkey a na, a ləvtar: «A da kərzamaya, yah, *Bəz nğa Ndaw. A da vəldamaya a har ndəhay. Ndəhay a, a da kədmaya vagay, ama nğa đar maakar a na, ya sləkđawa la daa meməcey.»

³² Ama gula anğa hay ta cəndamara mey masa Yesu maa guzđatara ngene daa ba. Asaya, a zluram nğaa cəđdamara mey a.

Mahura dasi gula hay nğa Yesu na, wa?
(*Matiye 18.1-5; Luk 9.46-48*)

³³ Ata Yesu ta gula anğa hay a wusam a Kapernayum, a mbəzam a way. Masa ata da way a na, Yesu aa cəđdata, a ləvtar: «Nğa fene, ka kam yawa daa cəved na, da ray me?»

³⁴ Ama a njam teete, maja daa masa ata daa cəved na, ta kam yawa la da wuzlah ata, a ləvam: «Mahura dasi aləkwa na, wa?» ³⁵ Yesu, ta', a njeý ta njeý, a zəлта gula anğa hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Da ndaw a wufey a key mahura da ray ndəhay na, si a pa ray anğa nğa mecəhe, a jənta ndəhay tabiya.»

³⁶ A ley bəzey mecəhe, a lacada a wuzlah ata. A kərza bəzey a fa har, ta', a ləvtar a gula anğa hay: ³⁷ «Nəkmara bəzey masa yah ma kərza kede. Yaw, kwa waawa ma təbey bəzey * anda bəzey mecəhe kede maja a wufya na, ndaw aha

9:30 9.30-32 8.31 **9:33** 9.33-34 Lk 22.24 **9:35** 9.35 10.43-44; Mt 20.26-27; Lk 22.26 * **9:37** 9.37 bəzey: Fedə Yesu a wufey nğaa guzley da ray bəzey daada ba, ama aa guzley da ray kwa waawa masa ta gəđan pəreh.

a key ηgene, a tēbey yah, ray adaw. Asaya, kwa waawa ma tēbya na, a tēbey ηgene, yah pal taava adaw ba, ama a key a tēbey Bay Gazlavay ndaw ma slərđiwa may.»

Ndaw masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa

(Luk 9.49-50)

³⁸ *Jaη aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Bay ala, ala ta hətam ndaw daha la fa bəley malula da ray ndəhay ta mezəley akah. Ya wudam ηga təkmarā maja ara ndaw da wuzlah aləkwa ba.»

³⁹ Yesu a mbəđdatara, a ləvtar: «Ka da təkmarā ba, maja da ndaw a gwa mekey maazla maaya ta gədaη ma sawa ta mezəley adaw na, ndaw aha fa daa guzley mey maaya ba da ray adaw na, daa ba. ⁴⁰ Anda keđe, ndaw masa aηga masa-gəra aləkwa ba na, ara jam aləkwa.

⁴¹ Yaw, ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma jənkwar ta cek nekəđey, kwa a vəkwar yam ηga sey maja akwar ndəhay adaw hay na, Bay Gazlavay a pəlra mawurbay aηga la.»

Pam leηgesl fa cek ma hendey ndaw aa mebərey

(Matiye 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² «Kwa waawa ma betey ndaw pal dasi ndəhay ma təba mey adaw hay keđe ηga key mebərey na, ηgada aηga na, ηgama ata ma jəwmar aηgwa mahura a đay, ma kəzlamara aa bəlay. ⁴³ Anja da har akah, fa həldaka ηga key mebərey na, đəsla har a. Nğama kah ma

høtey heter mendøvey ba ta har pal, da ray kah ma da mbøzey aa awaw mendøvey ba masa daa vøgedf nga awaw magaza ta har akah hay cewete. [⁴⁴ Fetede, “møtal ma zømey ndaw fa da ndøvey daa ba, awaw fa da møcey daa ba.”] ⁴⁵ Da salay akah, fa høldaka nga key mebørey na, døsla salay a. Ngama kah ma høtey heter mendøvey ba ta salay pal, da ray kah ma da mbøzey aa vøgedf nga awaw magaza ta salay akah hay cewete. [⁴⁶ Fetede, “møtal ma zømey ndaw fa da ndøvey daa ba, awaw fa da møcey daa ba.”] ⁴⁷ Da dey akah, fa høldaka nga key mebørey na, wuzlka dey a. Ngama kah ma mbøzey ta dey pal aa slam masa Gazlavay ma wey da ray ndøhay anga hay da vadf, da ray kah ma da mbøzey aa vøgedf nga awaw magaza ta dey akah hay cewete. ⁴⁸ Fetede, “møtal ma zømey ndaw fa da ndøvey daa ba, awaw fa da møcey daa ba.”

⁴⁹ «Sørmara, Gazlavay a jada ndaw anga maaya, da daa ba, maaya ba na, ta awaw lenj ta manda †. ⁵⁰ Manda na, ara cek maaya. Ama da manda ha a cørey saba na, ya da kadakwa amba

9:43 9.43 Mt 5.30 **9:47** 9.47 Mt 5.29 **9:48** 9.48 Iz 66.24
† **9:49** 9.49 Gazlavay a jadata ndøhay ta cek hay mekele mekele daa menjey ata da bøla masa ta banay ga. Mey a kecf a wufey nga løvey ndøhay ma røsmara Gazlavay ma da søram banay, da daa ba, a wufey nga løvey ndøhay nga Yesu ma da tøram maaya ma føna ma føna ta fa banay a. (Nøka Iz 48.10; Rm 5.3-5; Jak 1.2-4; 1Pi 1.6-7.) «Awaw» a wufey nga løvey mesørey banay ga, da daa ba, menjey daa awaw nga sørmataw. «Manda» na, Jøwif hay a kamara fa cek meewurey ngada Gazlavay. **9:49** 9.49 Lev 2.13

a cørey saya na, kwara? Akwar na, kam maaya a ndøhay anda manda ma cørda cek. Njam ta zazay da wuzlah akwar, ka da tøram vaw ba.»

10

*Yesu a wuzey mey da ray mebøley ηgwas
(Matiye 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Yesu a sløkdey da slala Kapernayum, a daw aa hwayak ηga *Jude da dey lanɣar ηga wayam ηga Jurden. Ndøhay a kusam ga a cakay a saya. Aa faa sərkadata anda aa ma ka mandaw mandaw.

² *Fariza hay a diyam fa vøða, amba a jadamara. Aa cøfdamara, a løvmar: «Kwakwas aløkwa a vøley cøved a ndaw ηga bøla ηgwas anɣa daw?»

³ Yesu a mbøddatara, a løvtar: «*Mawiz a løvkwar ηga key na, kwariya?»

⁴ Fariza hay a, a løvmar: «Mawiz a løvey da ndaw a wudey ηga bøla ηgwas anɣa na, si a wuzlalar cferewel ηga bøla ηgwas anɣa ha dɣagay, fa døba ha, a bøla.» ⁵ Yesu a løvtar: «Sørmara, Mawiz a wuzlala *mewey a ηgene na, maja mevel akwar maaya ba, ka gømam ηga tømbara mey ηga Gazlavay ba. ⁶ Daa mezley ηga bøla, “Gazlavay a lømwa na, zel ta ηgwas”, ba diya? ⁷ “Maja ηgene, ndaw-mezøle a mbøkda papaha ta mamaha, amba a cømam ta ηgwas anɣa. ⁸ Ata cewete, a tøram anda ndaw pal.” Anda keðe, ata ndøhay cew saba, ama ata anda

9:50 9.50 zazay: Lk 2.14; 1Tes 5.13; Rm 12.18 **10:1** 10.1 Lk 9.51 **10:3** 10.3-4 Mt 5.31 **10:6** 10.6 MC 1.27 **10:7** 10.7-8 MC 2.24

ndaw pal. ⁹ Yaw, cek masa Gazlavay ma cōma sem anda kede na, ndaw a da wunka ba.»

¹⁰ Fa dōba ha, masa ata Yesu ta gula anḡa hay ma vōham cay a way na, gula anḡa hay aa cōfdamara saya da ray mebōley ḡgwas. ¹¹ Yesu a lōvtar: «Kwa waawa ma bōla ḡgwas anḡa, fa dōba ha, a ley mekele na, ndaw aha a key ḡgene, a ley vaw saw da palah, a key a kar cek maaya ba ḡgada ḡgwas anḡa mahura. ¹² ḡgada ḡgusay may, da ḡgwas a mbōkda zel e, a daw asi ndaw mekele na, ḡgwas aha a key ḡgene, a ley vaw saw da palah.»

*Yesu a pōstar mey a bōza hay
(Matiye 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Ndōhay a handamata bōza hay fa Yesu amba a patar har a ray, a pōstar mey. Ama gula anḡa hay a kamatar mey a ndōhay a. ¹⁴ Masa Yesu ma nōka cek masa gula anḡa hay ma kamara ha na, a mbafar ba, ta', aa guzltar, a lōvtar: «Mbōkdamatōrwa bōza hay ḡga samawa fa yah! Ka da tōkmata ba, maja Gazlavay fa wey da ray ndōhay masa anda bōza hay a. ¹⁵ Ya fa lōvkwar fara fara, da ndaw fa tōba Bay Gazlavay ḡga wey da ray a anda bōzey mecōhe ma tōba daa ba na, ndaw aha fa da mbōzey a wuzlah ndōhay masa Gazlavay ma wey da ray ata na, daa ba.»

¹⁶ Ta', a lata bōza hay a, a har anḡa, a patar har a ray, a pōstar mey.

Ndaw masa-zleley aa cəfda Yesu da ray mehətey heter mendəvey ba

(Matiye 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Masa Yesu fa da daw aa slam mekele na, gula daha a hawa fa anɔa, a regedey fa mey anɔa, ta', a ləvar: «Bay adaw, ndaw masa maaya, ya da key amba ya hətey heter mendəvey ba na, me?»

¹⁸ Yesu, ta', a ləvar: «Ka zəlya ndaw maaya na, maja me? Ndaw maaya na, Gazlavay pal taava anɔa. ¹⁹ Yaw, ka səra *mewey hay nɔa Gazlavay, ba diya? Ara mey ma ləvey: “Ka da kədəy ndaw vagay ba, ka da ley vaw saw da palah ba, ka da leley ba, ka da mbərzley a ray ndaw ba, ka da təkney cek nɔa ndaw ba, natar ray nɔada ata papakw ta mamakw.”»

²⁰ Ndaw a, a mbəfdara, a ləvar: «Bay adaw, dəga yah daa zariya adaw, ya ta zləbta mewey hay a nɔgene daa ba səlak.»

²¹ Yesu a nəka ndaw aha, a wudfa, ta', a ləvar: «Cek pal ma mbəkaka daha nɔa key. Anda kedfe, daw, həfdkadata cek akah hay tabiya, wunkatara dala ha a masa-viya hay. Da ka ta ka la kəne na, ka da hətey zleley fa Gazlavay da vad. Masa kah ma vəldatara dala ha cay a masa-viya hay na, sawa, səpya.»

²² Masa ndaw a ma cənda mey a kedfe la na, a ndərba dey, a daw, anɔa ta meesəmey daa ba, maja anɔa ta zleley ga, a wudfey a vəlda a ndəhay mekele ba.

10:19 10.19 Mab 20.12-16; Mew 24.14 **10:21** 10.21 Mt 19.21

10:22 10.22 Ps 62.11

²³ Yesu a nɔkta gula aŋga hay da cakay a, ta', a lɔvtar: «Aŋga ta banay ga ŋgada ndɔhay masa-zleley amba a tɔbmara Gazlavay ŋga wey da ray ata.»

²⁴ Gula aŋga hay a rɔzlam ga da ray mey a. Ama Yesu a lɔvtar saya: «Bɔz adaw hay, aŋga ta banay ŋgada ndaw amba a tɔba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a *.

²⁵ Ahaw, aŋga ta banay ŋgada slagwama ŋga mbɔzey taa vɔged ŋga baatal. Ama aŋga ta banay ga ma fɔna saya ŋgada ndaw masa-zleley ŋga tɔba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a.»

²⁶ Gula aŋga hay a rɔzlam ta gɔdan ta gɔdan, aa cɔfdam vaw da wuzlah ata, a lɔvam: «Da anda kedɛ na, ma da lɔhey daa mebɔrey na, wa?»

²⁷ Da ray ŋgene, Yesu a nɔkta, a lɔvtar: «Melɔhey daa mebɔrey na, ara cek masa ndaw-magɔdan ma gwa ŋga ka ba. Ama Gazlavay a gwa ŋga lɔhda ndaw maja aŋga na, a gwa a kata cek hay tabiya.»

²⁸ *Piyer a lɔvar a Yesu: «Yaw, ala na, ya ta mbɔkdamatɔrwa cek ala hay sem cɔpa, amba ya sɔpmaka.»

²⁹ Yesu a mbɔfdara, a lɔvar: «Ya fa lɔvkwar fara fara, da ndaw a mbɔkdɔrwa way aŋga, da daa ba, a mbɔkdatɔrwa mɔlmaha hay, dam-mamaha hay, mamaha, papaha, bɔz aŋga hay, da daa ba, a mbɔkdatɔrwa ley aŋga hay, amba

* **10:24** 10.24 Daa dɛrewel hay mekele ta mey Gɔrek a lɔvey: «aŋga ta banay ŋgada ndaw ma vɔlda ray aŋga ŋgada zleley amba a tɔba Bay Gazlavay ŋga wey da ray a.» **10:27** 10.27 Mt 19.26

a səpya, asaya amba a wuzey *Mey-maaya-mawiya na, ³⁰ ndaw aha, daa masa anğa da bəla na, a hətey cek hay a la ma fəna, a key dey temere a ray cek hay masa anğa ma mbəkdatərwa ha. Anda meləvey, a da hətey way hay, məlman hay, dam-maman hay, maman hay, bəza hay, ta ley hay mekele mekele saya. Asaya, ndəhay a sərdamara banay la ga maja mey adaw. Fa dəba nğa mendəvey nğa bəla na, a hətey heter mendəvey ba la saya. ³¹ Yaw, ndəhay ga ma təbmara mey adaw ngeeme, a da vəham fa dəba. Asaya, ndəhay masa fa dəba, a da diyam fa mey.»

*Yesu aa guzley nğa dey maakar da ray meməcey anğa ta masləkdəwa anğa
(Matiye 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Ata Yesu ta ndəhay mekele, ata daa cəved ma daw a *Jeruzelem. Yesu fa daw fa mey nğa gula anğa hay. Gula anğa hay a, ray ata fa həbey maja a sərmara Yesu a da sərey banay da Jeruzelem, ama anğa fa daw a Jeruzelem e cəngə. Asaya, ndəhay mekele masa ma səpmatar wurzay na, fa diyam ta mandərzay daa dey. Yesu a nğelta gula anğa hay kuraw a ray a cew saya ta cakay, aa guzltar da ray cek masa ma da hətfar.

³³ A ləvtar: «Ehe, aləkwa fa nakwa a Jeruzelem. Fetede na, yah, *Bəz nğa Ndaw, a da vəldamaya a har *bay-ray hay nğa ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkada kwakwas nğa Mawiz. A da kamaya sariya nğa kədəy vagay, a

da veldamaya a har ndəhay ma təba mey nga Gazlavay ba. ³⁴ Ndəhay a na, aa sanğəram la a ray adaw, a təfmaya meesleb la aa dey, a slədmaya la ta laway. Fa dəba ha, a kədmaya la vagay. Nga dar maakar a na, ya sləkdfawa la daa meməcey.»

*Ata Jak ta Jan a səpam nga key mahura
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ Fa dəba ha, *gula hay nga Yesu masa bəza hay nga Zebede, ata *Jak ta *Jan, a samawa fa Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ka kandar cek masa ala ma daa cəfdamaka.»

³⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ka wudam ya kakwar na, me?»

³⁷ A mbəddamara, a ləvmar: «Ya wudam ta pas masa kah ma da zəma bay akah na, pəskandar mey amba ndaw pal a njeý ta har-zəmay akah, ndaw langar a njeý ta har-gula akah.»

³⁸ Maja ngene, Yesu a ləvtar: «Ka sərmara cek masa akwar maa cəfdam ba. Ka gwamara nga səram banay la anda yah ma da səra daw? Da daa ba, ka gwamara nga bəsmara banay la anda yah ma da bəsa daw?»

³⁹ A mbəddamara, a ləvmar: «Ahaw, ya gwamara.»

Yesu a ləvtar: «Ahaw, ka səram banay la anda yah ma da səra. Ka bəsmara banay la anda yah ma da bəsa. ⁴⁰ Ama nga njeý ta har-zəmay adaw, da daa ba, ta har-gula adaw na, ara yah

10:34 10.34 15.15-20 **10:38** 10.38 Mt 26.39; Mk 14.36; Lk 12.50; 22.42; Jan 18.11 **10:39** 10.39 SNM 12.2

ma da d̄esla mey a ṅgene ba. Ara Gazlavay ma da d̄iyta slam hay a ṅgene ṅgada nd̄ohay masa aa ma walata.»

⁴¹ Fa d̄eba ha, masa gula an̄ga hay siya kuraw ma c̄endamara mey a na, a cam mevel a ray ata Jak ta Jan̄.

⁴² Da ray ṅgene, Yesu a z̄elta tabiya, a l̄ovtar: «Ka s̄ermara da wuzlah nd̄ohay da b̄ela ked̄e na, bay hay daha. Bay hay a na, fa wam da ray nd̄ohay ta ḡodaṅ, asaya, mahura hay mekele fa wam da ray nd̄ohay ta c̄oved̄ e ba. ⁴³ Ama da wuzlah akwar na, a da key k̄one ba. Yaw, da ndaw da wuzlah akwar a wud̄ey ṅga key mahura na, si a t̄orey ndaw ma ka sl̄era akwar.

⁴⁴ Asaya, da ndaw da wuzlah akwar a wud̄ey ṅga key *bay-ray na, si a t̄orey anda beke ṅga nd̄ohay c̄opa. ⁴⁵ Maja, yah, *B̄ez ṅga Ndaw, ya sawa a b̄ela na, amba nd̄ohay a kamaya sl̄era ba. Ama ya sawa na, amba ya katar sl̄era a nd̄ohay, ya v̄olda heter adaw ṅga l̄oh̄ey nd̄ohay ga daa meber̄ey.»

Yesu a wurey dey ṅga ndaw-wulaf
(*Matiye 20.29-34; Luk 18.35-43*)

⁴⁶ Ata Yesu ta gula an̄ga hay a wusam a Jerikwaw, a mb̄ezam a sl̄ala ha. Fa d̄eba ha, masa Yesu fa bam da sl̄ala ha ta gula an̄ga hay len̄ nd̄ohay ga heyey na, ndaw-wulaf daha mez̄oley Bartime, ara b̄ez̄ey ṅga ndaw mez̄oley Time. Ndaw-wulaf a na, manjakaya fetede, fa r̄okey da mey-c̄oved̄. ⁴⁷ Masa an̄ga ma c̄onda

ara Yesu, ndaw *Nezeret, ma daw taa cøved e na, a wudey, a løyey: «Yesu, *Bøzey nga Davit, ambahw sørfaya dey-ceceh, may taw!»

⁴⁸ Ndøhay ga heyey a kamar mey, a løymar nga njeý teete, ama ndaw-wulaf a, a wudey ta gødañ cønga, a løyey: «Bøzey nga Davit, ambahw sørfaya dey-ceceh, may taw!»

⁴⁹ Yesu ta', a lecey, a løytar a ndøhay da cakay a: «Zølmørw a ndaw aha.»

Ta', ndøhay a, a zølmørw a, a løymar: «Døka mevel, lecey, Yesu fa zølka.»

⁵⁰ Anda keðe, aa zakada gwedeere aña, pørt a lecey, a daw fa Yesu.

⁵¹ Ta', Yesu aa cøfða, a løyar: «Ka wudey ya kaka na, me?»

Ndaw-wulaf a, a mbøððara, a løyar: «Bay aðaw, ya wudey ka wuryawa dey aðaw amba ya høtar dey cønga.»

⁵² Yesu a løyar: «Dey akah ta wurey cay, maja kah ma paya nga ndaw akah fara fara. Wure keðe, daw.»

Wure wure ñgene, dey aña ta', a wurey, a høtar dey døba. Ta', a søpa Yesu daa madaw aña.

11

Yesu a daw a Jeruzelem anda bay

(Matiye 21.1-11; Luk 19.28-40; Jan 12.12-19)

¹ Ata Yesu ta gula aña hay fa diyam aa berney nga *Jeruzelem. Masa ata gweegwe ta berney a na, a wusam gweegwe ta slala Betfaje leñ ta slala

Betani da rav Anḡwa ṅga *Awliviye. Ta', Yesu, a slørey gula anḡa hay cew teesef ṅgada slala ha. ² A ləvtar: «Diyam a slala fa mey akwar katay. Da akwar ma wusam la a slala ha na, ka hətfam bəz-zəṅgwaw majəwkaya la fetede masa kwa ndaw ta təpey a ray a daa ba araṅ. Pəskamərwa, handamərwa fede. ³ Da ndaw aa cəfdakwar, a ləvey ka pəskamara zəṅgwaw a ṅga key me na, ka mbəddamara, ka ləvmar: “Bay Mahura a wufey. A da vəhdakawa wure kefe.”»

⁴ Da ray ṅgene, a diyam, a hətfamar bəz-zəṅgwaw a, majəwkaya da mey-cəved gweegwe ta mey-mbew. A pəskamərwa. ⁵ Ndəhay nekədey da wuzlah ndəhay fetede daha aa cəfdamata, a ləvmatar: «Ka pəskamara zəṅgwaw a na, keme?»

⁶ A mbəddamatara, a ləvmatar: «Bay Mahura a wufey. A da vəhdakwara wure kefe.» Ta', ndəhay a, a mbəkdamata ṅga diyam ta zəṅgwaw a. ⁷ A handamərwa zəṅgwaw a heyey a Yesu. A ciymata zana ata hay a ray zəṅgwaw a. Ta', Yesu a təpey a ray a. ⁸ Ndəhay ga malacatakaya daa cəved ṅga cey ray ta Yesu, a ciyam zana ata hay aa cəved e ṅga həslmar ray. Ndəhay mekele a diyam a bəzhamawa mey-har ṅga wudez hay da ley, a pamata aa cəved e may. ⁹ Ndəhay fa diyam fa mey anḡa, ndəhay mekele hay fa diyam fa dəba anḡa. Ata tabiya fa wudam, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay ṅga pəsar mey a ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anḡa.

¹⁰ Anja Bay Gazlavay nga pəsar mey a bay ma da wey aa slam a nga Bay *Davit, papaŋ nga papa aləkwa zleezle. Həlmakwa Bay Gazlavay da vad!»

¹¹ Ta', Yesu a mbəzey aa berney nga Jeruzelem. A daw aa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. A sanjalata cek hay cəpa da hwaď a. Ta', a diyam ta gula anğa hay kuraw a ray a cew a Betani maja gweegwe tavaď cay.

*Mey da ray wudez manjar babəza
(Matiye 21.18-19)*

¹² Pepərek e, ata Yesu ta gula anğa hay a sləkďam da Betani heyey. Daa ngeney, may fa car a Yesu. ¹³ Masa ata fa diyam daa cəved na, Yesu a hətey wudez da dərəŋ, wudez e maďaďakaya. Ta', a daw a cakay a amba a nəka da babəza fa wudez e daha kwa. Ama, a hətfey fa wudez e na, si gwaslaf gway, babəza fa vəďa daa ba, maja ara kiya meyey babəza ba. ¹⁴ Da ray ngeney, Yesu a nəsa wudez e, a ləvey: «Anja wudez keďe nga yey babəza saba nga sərmataw.»

Masa anğa maa guzley anda keďe na, gula anğa hay ta cəndamara mey a la.

*Yesu a bəłta ndəhay daa Way-mekey-kwakwas
nga Gazlavay
(Matiye 21.12-17; Luk 19.45-48; Jan 2.13-22)*

¹⁵ Ata Yesu ta gula anğa hay, a wusmawa a *Jeruzelem. Yesu a mbəzey aa papalah nga *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Fetede na, ndəhay fa kam luma. Maja ngeney, ta', a bəłta

ndəhay ma hədkadam cek hay leŋ ndəhay ma hədkam cek hay. A bəzlta slam hay ŋga ndəhay ma mbəda dala ta jaŋga hay ŋga ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay. ¹⁶ Asaya, Yesu a vəley cəved kwa ŋgada waawa ŋga daw ta cek hay wura wura taa papalah ŋga Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a ba. ¹⁷ Da ray ŋgene, a sasərkadata ndəhay, a ləvey: «Mawuzlalakaya daa dərewel ŋga Gazlavay, Gazlavay a ləvey: “Way adaw na, ara way amba ndəhay da bəla tabiya a dərmaya daŋgay da hwaɸ a.” Ama akwar na, ka tərdamara way a keɸe ŋga slam ŋga mayal hay!»

¹⁸ Masa *bay-ray hay ŋga ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay ta *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz ma cəndamara mey masa Yesu ma kada keɸe na, a səpam cəved ŋga kəɸmara vagay maja ata fa zluram ta aŋga. A zluram na, maja ndəhay ga fa rəzlam da ray mey masa aŋga maa sərkadatara.

¹⁹ Masa tavaɸ ta key cay na, ta', Yesu a bamawa ta gula aŋga hay daa berney ŋga Jeruzelem e.

*Mey da ray wudez masa Yesu ma nəsa heyey
(Matiye 21.20-22)*

²⁰ Pepərek e, masa ata Yesu ta gula aŋga hay fa diyam taa cəved ma daw a *Jeruzelem na, a hətmar wudez manjar babəza heyey ta kweley sem haa kasl fa slaslalay a. ²¹ *Piyer a sərfada masa Yesu ma nəsa wudez e heyey, ta', a ləvar a Yesu: «Bay Mahura, nəka wudez masa kah ma

løyey nga yey babøza saba heyey na, ta kweley sem.»

²² Da ray ηgene, Yesu a løytar: «Pamara Gazlavay nga ndaw akwar fara fara mandaw mandaw. ²³ Ya fa løykwat fara fara, ndaw a gwa a løyvar a anywa mahura: “Sløkdøy la fedø, køyley aa bøyay.” Da ndaw aha anwa ta mewulkey cew cew daa ba, asaya, da anwa fa wulkey fara fara daa mevel anwa Gazlavay a da kara cek masa anwa maa cøfda na, Gazlavay a kara la. ²⁴ Maja ηgene, ya fa løykwat, da akwar fa døyram danay a Gazlavay ngaa cøføy cek, asaya, da akwar fa wulkam daa mevel akwar Gazlavay a vøldakwara cek aha la na, Gazlavay a vøldakwara cek aha la, kwa kaa cøfdam meeme daa medøyey-danay akwar. ²⁵ Yaw, da akwar fa døyram danay a Gazlavay, mevel akwar fa cøy a ray ndaw na, mbøkdamara mebøyey nga ndaw aha, amba Papakw akwar masa da vad a mbøkdakwara mebøyey akwar may. [²⁶ Ama da ka mbøkdamatara mebøyey nga ndøyhay ba na, Papakw akwar masa da vad a mbøkdakwara mebøyey akwar daa ba may.]»

Ma vøldara gøydan a Yesu na, wa?

(Matiye 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Ata Yesu ta gula anwa hay a vøyhmawa a *Jeruzelem saya. Masa Yesu fa pøykey daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay na, *bay-ray hay nga ndøyhay ma ka kwakwas, ta *ndøyhay maa søykada kwakwas nga Mawiz, ley mahura

11:23 11.23 Mt 17.20; Lk 17.6 **11:24** 11.24 Mt 7.7; Lk 11.9

11:25 11.25 Mt 7.1; Lk 6.37

hay nga *Jøwif hay a diyam fa anga. ²⁸ Aa cøfdamara, a løvmar: «Ma løvka nga kata cek hay a keðe na, wa? Ma vølka cøved nga kata na, wa?»

²⁹ Ta', Yesu a mbødfdatara, a løvta: «Amba yaa cøfdakwar mey pal. Da akwar ta mbøfdamiwa mey a la na, ya kadakwara ndaw ma vøldiwa cøved nga kata cek hay a keðe la may. ³⁰ Yaw, ma slørdərwa *Jan-Baptis nga katar *baptem a ndøhay na, wa? Gazlavay daw, da daa ba, ndøhay daw? Mbøfdamiwa cey!»

³¹ Da ray ngene, ndøhay a, a slam yawa da wuzlah ata, a løvam: «Ya da mbøfdakwa aa mey anga ha na, kwara? Da ya løvkwaa: "Ara Gazlavay ma slørdərwa" na, a da mbøfdandakwara, a løvey: "Kaa ka tøbmara mey nga Jan-Baptis a ba na, maja me?" ³² Ama da ya løvkwaa: "Ara ndøhay ma slørdamərwa" na, ndøhay makustakaya da cakay aløkwa fa da tøbmara daa ba.»

Yaw, mahura hay a na, fa zluram ta ndøhay, maja ata cøpa a wulkam Jan-Baptis ara *ndaw ma tøla mey nga Gazlavay fara fara. ³³ Da ray ngene, a mbøfdamara a Yesu, a løvmar: «Ya sørmara ba.»

Ta', Yesu a mbødfdatara, a løvta: «Yaw, da anda keðe na, ya fa da kadakwara ndaw ma vølya cøved nga kata cek hay a keðe na, daa ba may.»

12

Mey-menjey da ray ndøhay ma tøbmara Yesu

ba

(Matiye 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Fa dɔba ha, Yesu a ngatar mey, a lɔvtar:

«Ndaw daha a key jerne nga wudez mezɔmey. Ta', a zlɔba jerne he tabiya. A diyey slam nga dɔcey babɔza nga wudez e. A lɔmey way magɔlkaya maazɔma ngada ndaw ma jɔda jerne he. Fa dɔba ha, a hɔley ndɔhay aa jerne anga ha nga key slɔra da hwad a. Ta', a daw aa slam dɔrenj. ² Masa kiya menɔgɔley babɔza nga wudez e ta wuswa cay na, a slɔrey gula anga pal da wuzlah madɔrlam anga hay aa jerne he amba a tɔbra babɔza maala nga anga. ³ Ama ndɔhay ma ka slɔra daa jerne he a kɔzamara madɔrlam a, a slɔdmara, a bɔlmara a way, ta har fa' kɔne. ⁴ Ta', bay nga jerne he, a slɔrey madɔrlam anga mekele fa ata. Ndɔhay a, ta', a slɔnmar ray, a cɔdmara. Ta', a bɔlmara. ⁵ Fa dɔba ha, bay nga jerne he, a slɔrey madɔrlam anga mekele saya. Ndɔhay a, a kɔdmara vagay. Anda kedɛ, a slɔrey madɔrlam anga hay mekele mekele, ama ndɔhay a, a slɔdmata siya hay, asaya, a kɔdmata siya hay vagay.

⁶ Ndaw pal mambɔkakaya nga slɔrey na, ara bɔzey anga mawudkaya kalah. A slɔrey nga madagway-dakw na, bɔzey anga ha. A wulkey daa ray anga, a lɔvey: "Fara fara a namar ray la a bɔzey adaw." ⁷ Ama, masa bɔzey a fa daw gweegwe ta jerne he na, ndɔhay ma ka slɔra ha a hɔtmar, aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: "Ehe, ndaw ma sawa katay na, ara bɔzey ma da wa

jerne he. Nakwa, kəɔkwa vagay, amba jerne he a njeɣ ɲgada aləkwa.” ⁸ Da ray ɲgene, a diyam, kaw! a kəɣzamara bəzey a, a kəɔmara vagay, ɓa! a kəzlamara vagay a, a dəba jerne he.»

⁹ Yesu aa cəɔɔata, a ləvey: «Akwar na, ka wulkam bay ɲga jerne he, a da key na, kwara? Ehe, ya fa ləvkwar, bay ɲga jerne he, a sawa la, a kəɔta ndəhay ma ka sləra ha la vagay, a vəlda jerne he la, a har ndəhay mekele. ¹⁰ Akwar ta jaɲgamara meɣ ɲga Gazlavay la, ba diya? Mey masa ma ləvey:

“Aɲgwa meləmey way masa ndəhay ma ləma way
ma kəzlamara ta cakay na,
aɲgwa ha na, ta tərey sem ɲga aɲgwa maaya
meləmey way
ma fənta siya hay jak.

¹¹ ɲgene na, ara Bay Gazlavay ma ka cek aha, ara cek maaya fa dey aləkwa.”»

¹² Mahura hay ɲga *Jəwif hay a heyey a səpam cəved ɲga kəɣzamara Yesu, maja a sərmara Yesu aa guzley meɣ-menɲey na, da ray ata. Ama ata fa zluram ta ndəhay fetede. Da ray ɲgene, mahura hay a, a mbəkdamara, ta’, a diyam.

Ndəhay mahura hay a jadamara Yesu da ray meɣəley budaw

(Matiye 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Fa dəba ha, mahura ɲga *Jəwif hay a sləram *Fariza hay ta ndəhay ɲga Bay *Herawt fa Yesu. A wuɔam a jadamara amba aa guzley meɣ maaya ba. ¹⁴ A diyam, a ləvmar: «Bay ala, ya

sərmara kah na, ndaw ma mbərzley ba. Masa kah faa guzley na, ka zlurey ta ndaw ba, asaya, ka nəkta ndəhay cəpa letek fa mey akah. Ka faa sərkadata ndəhay ŋga njam anda Gazlavay ma wudəy fara fara. Yaw, kwakwas aləkwa a vəley cəved ŋga pəley budaw a bay mahura *Sezere daw? Maaya na, ya pəlmara budaw a daw, ya pəlmara ba daw?»

¹⁵ Ama Yesu a sərə, ndəhay a, aa guzlam ta neneh cew. Ta', a ləvtar: «Ka wudam ŋga jadamaya na, maja me? Lamaya dala ha pal amba ya nəka.»

¹⁶ Ta', a lamar dala ha. Yesu aa cəfdəta, a ləvtar: «Fa dala ha keđe na, ara dey ŋga wa? Ara mezəley ŋga wa?»

A mbəfdamara, a ləvmar: «Ara ŋga Sezere, bay mahura ŋga Rawm.»

¹⁷ Ta', Yesu a ləvtar: «Cek masa ŋga Sezere na, vəldamara a Sezere he. Cek masa ŋga Gazlavay na, vəldamara a Gazlavay a.»

Anda keđe, ndəhay a, a rəzlam ga da ray mey ŋga Yesu a.

Saduse hay a jadamara Yesu da ray masləkdəwa daa meməcey

(Matiye 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Ndəhay *Saduse hay na, ara ndəhay ma wulkam, ma ləvam da ndaw ta məcəy sem na, fa da sləkəwə daa meməcey daa ba. Ndəhay da wuzlah Saduse hay a, a diyam fa Yesu, aa cəfdamara, a ləvmar: ¹⁹ «Bay ala, zleezle *Mawiz ta wuzlaləndakwar kwakwas la, a ləvey:

“Da ndaw mēlmaha ta mōcey sem na, da ηgwas ηga ndaw ma mōcey a, ta yawa bēza hay daa ba na, si mēlmaha a la ηgwas-vagay a, amba a yamawa bēza hay ηgada mēlmaha maməckaya ha.” ²⁰ Yaw, mēlman η hay maasala daha, ata ηгаа man, ηгаа pan. Mēlma ata mahura, leη! a ley ηgwas. Fa dēba ha, ndaw aha pam! a mōcey ta hōtey bōzey daa ba. ²¹ Da ray ηgene, mambaray a, leη! a la ηgwas-vagay a, aηga pam! a mōcey saya ta hōtey bōzey daa ba may. Fa dēba ha, mēlma ata mamaakar a, a la ηgwas-vagay a, ama pam! a mōcey ta hōtey bōzey ta ηgwas aha daa ba cēηga. ²² Anda kede, ata maasala ata cēpa, ta lamara ηgwas aha la, ta mēcām sem cēpa, ta mbəkām bēza hay daa ba. Fa dēba ha ata ma mēcām la cēpa ata na, ηgwas aha pam! a mōcey may. ²³ Anda kede, ta pas masləkdfawa ηga ndōhay daa memōcey na, ηgwas aha, a da key na, ηgwas ηga wa? Maja ata maasala ata cēpa ta lamara la ηga ηgwas ata.»

²⁴ Yesu a mbēdfatara, a lōvtar: «Akwar faa zēdfamara ray akwar anda kede na, maja me? Ara maja ka sērmara mey ηga Gazlavay ba ta maja ka sērmara gēdan aηga ba. ²⁵ Yaw, daa masləkdfawa ηga ndōhay daa memōcey na, zel hay fa da lam ηgusay daa saba, ηgusay fa da njam ta zel hay daa saba, ama a da njam anda maslan η hay ηga Gazlavay da vad. ²⁶ Ya wufey yaa sērkadakwar da ray masləkdfawa ηga ndōhay daa memōcey. Ka ta janamara daa dferewel masa Mawiz ma wuzlala la, ba

diya? Derewel e na, aa guzley da ray kusaf masa awaw megədey da ray a. Fetede na, Gazlavay a ləvar a Mawiz: “Yah, Gazlavay masa *Abəraham, *Izak, leŋ *Jakwap ma namar ray.”» ²⁷ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Gazlavay na, ara Gazlavay ŋga ndəhay ta dey, ba na, ara Gazlavay ŋga ndəhay maməctakaya ba. Akwar Saduse hay, ka ta zləbmara mey a sem kalah!»

*Mewey ŋga Gazlavay masa mahura na, wura?
(Matiye 22.34-40; Luk 10.25-28)*

²⁸ Masa ndəhay *Saduse hay heyey fa kam yawa ta Yesu na, ndaw da wuzlah *ndəhay maa sərkada kwakwas ŋga Mawiz daha, a wusey a cakay ata, a cənda yawa ata ha. A nəka na, Yesu ta mbəddatara mey a maaya maaya la. Da ray ŋgene, aa cəfda Yesu, a ləvar: «*Mewey mahura ma fənta siya hay na, wura?» ²⁹⁻³⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Mewey mahura ma fənta siya hay a na, ara mey ma ləvey: “Jəkam sləmay, akwar ndəhay *Israyel hay, Bay Gazlavay masa aləkwa ma nakwar ray na, anŋa pal, Bay aləkwa mahura. Wudmara Gazlavay, Bay akwar, ta mevel akwar cəpa, ta mesəfney akwar cəpa, ta leŋgesl akwar cəpa, ta gədaŋ akwar cəpa.”

* Mewey masa mahura na, ara mey keɗe.

³¹ Yaw, *mewey mahura ŋga dey cew e daha saya, mewey a, a ləvey: “Wuɗa meseembew

12:26 12.26 Mab 3.2, 6 * **12:29-30** 12.29-30 Yesu a wuztar keɗe na, mezley ŋga medərey-dangay masa Jəwif hay ma kamara taa pərek taa kwad. A zəlmara medərey-dangay a ta mey ata, *Sema*. Nəka Mewey hay 6.4-5. **12:29-30** 12.29-30 Mew 6.4-5

akah anda kah ma wudfa ray akah.” Mewey hay masa ma fənmata cew hay kefe na, daa ba.»

³² Ndaw maa sərkaɗa kwakwas heyey a ləvar: «Mey akah maaya, Bay aɗaw! Mey masa kah maa guzlda kefe na, ara mey fara fara. Gazlavay, aŋga pal taava aŋga, Gazlavay mekele daa ba.

³³ Si ndaw a wudfa Gazlavay ta mevel aŋga cəpa, ta lenɟesl aŋga cəpa, ta ɟəɗaŋ aŋga cəpa. Asaya, si a wudfa meseembew aŋga anda aŋga ma wudfa ray aŋga. Ndaw ma səpta mewey hay a kefe na, a mbafar a Gazlavay a fəna mevəley cek hay ta mehərey cek hay ŋgada aŋga.»

³⁴ Masa Yesu ma nəka ndaw aha ta mbəɗɗara mey a la ta lenɟesl maaya na, ta', a ləvar: «Mewulkey akah ŋgene maaya, gweegwe ka təba amba Gazlavay a wey da ray akah.»

Fa dəba ha, kwa waawa ta ɟəmey ŋgaa cəɗɗey mey fa Yesu a daa saba, maja a zluram fa mey aŋga masa aŋga ma da mbəɗɗatara.

*Kərɪste, aŋga bay ŋga Davit na, kwara?
(Matiye 22.41-46; Luk 20.41-44)*

³⁵ Masa Yesu faa sərkaɗata ndəhay daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay na, ta', aa cəɗɗata, a ləvey: «*Ndəhay maa sərkaɗa kwakwas ŋga Mawiz a ləvam *Kərɪste *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhɗata ndəhay na, ara bəzey da hwad Bay *Davit na, kwara? ³⁶ Ta fa ɟəɗaŋ ŋga *Mesəfney ŋga Gazlavay na, Davit ta ləvey la:

12:31 12.31 Lev 19.18; Mt 22.39 **12:32** 12.32 Lk 20.39 **12:33**
12.33 1Sam 15.22; Aw 6.6 **12:34** 12.34 Mt 22.46; Lk 20.40
12:35 12.35-37 Mt 20.30-31

“Bay Gazlavay a ləvar a Bay aɗaw Mahura:
 Sawa, njeɗ ta har-zəmay aɗaw
 amba ya wakwa da ray ndəhay
 haa ta pas masa yah ma da pata masa-gəra akah
 hay
 asi salay akah.”

³⁷ Davit ta ray anɗa, a zəla Kəriste “Bay Mahura”
 na, kaa wara Kəriste he ara bəzey da hwaɗ Davit
 saya na, kwara?»

(Matiye 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ndəhay ga fa jəkam sləmay fa meesərkey nɗa
 Yesu ta meesəmey. ³⁸ Daa meesərkey a na, Yesu
 a ləvtar a ndəhay makustakaya ha: «Wam vaw
 fa *ndəhay maa sərkada kwakwas nɗa Mawiz.
 A wuɗam mepəkey ta dawura hay fa vaw nɗa
 zlepey. A wuɗam ndəhay a camatar har ta
 meney ray fa mey nɗa ndəhay tabiya. ³⁹ Daa
 *way-mewuzey-mey nɗa Gazlavay na, a səpam
 slam-menjey fa mey nɗa ndəhay amba ndəhay
 tabiya a hətmatar. Ta pas gwagway na, a səpam
 slam-menjey maaya. ⁴⁰ Asaya, fa təbmatara
 cek hay nɗa nɗwas-vagay hay tabiya. A njam
 daa medərey-danɗay ga, aa guzlam ga amba
 ndəhay a ləvam ata maaya. Ya fa ləvkwar, ata
 na, Gazlavay a sərdata banay la, ma fəna nɗa
 ndəhay mekele!»

*Mey da ray nɗwas-vagay masa-viya ma vəley
 cek a Gazlavay*

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Ta’, Yesu a daw, a njeɗ a cakay slam
 mecekeley dala daa *Way-mekey-kwakwas nɗa

Gazlavay. Anğa fa nökta ndöhay fetede ma pamara dala aa cek mecekeley dala. Ndöhay masa-zleley hay fa vëlam dala ga. ⁴² Ngwas-vagay masa-viya daha, a sawa, a kwiyeey sisey sisey cew aa cek aha may. Dala anğa ha, mekele daa ba. ⁴³ Da ray ngene, Yesu a zëlta gula anğa hay, a lëvtar: «Ya fa lëvkwar fara fara, ngwas-vagay masa-viya keđe na, ta pey dala la aa cek mecekeley dala ma fëna nga ndöhay cëpa. ⁴⁴ Ya lëvkwar anda keđe na, maja ndöhay siya hay, a vëlam dala nekëdey daa dey zleley ata hay da way ga. Ama ngwas-vagay keđe, ta mërğa anğa cëpa, a vëlda zleley anğa tabiya, masa anğa ma da hëdkey cek mezëmey ta anğa.»

13

Yesu aa guzley da ray Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay ma da bözley

(Matiye 24.1, 2; Luk 21.5, 6)

¹ Daa masa Yesu fa bawa daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay na, gula anğa pal aa cëfda, a lëvar: «Bay adaw, nëka Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay keđe cey! Sëkway nga way wura, malëm kaya maaya ta anğwa ma mbey anda keđe!»

² Yesu a mbëddara, a lëvar: «Ka fa hëtar way a malëm kaya maaya masa mahura keđe, ba diya? Way a cëpa na, a bözlmara la, kwa anğwa pal fa da mbëkey da ray cëla daa ba.»

(Matiye 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Fa dɔba ha, Yesu a daw aa Anɔwa nɔa *Awliviye, cɔkwam! a nɔey dey pɔla! nɔgada fa *Way-mekey-kwakwas nɔa Gazlavay heyey. Ata *Piyer, *Jak, *Jan, leɔ *Andɔre, ata taava ata da cakay Yesu a. Ta', aa cɔfdamara, a lɔvmar: ⁴ «Wuzdandara cey, cek aha a da key na, ta vara? Ya da sɔrmara dɔar a ta wuswa cay na, fa me?»

⁵ Ta', Yesu a kɔtata, a lɔvtar: «Wam vaw fa ndɔhay ma da fɔcmakwar. ⁶ Sɔrmara, ndɔhay ga a samawa la ta mezɔley adaw, kwa waawa a da lɔvey anɔa na, *Kɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nɔa lɔhdata ndɔhay. A tɔknam ndɔhay la ga. ⁷ Ta pas masa akwar ma da cɔnam vɔram hay gweegwe ta akwar, asaya, ta pas masa akwar ma da cɔnam labara nɔa vɔram hay masa da dɔren na, ka da zluram ba, maja si cek hay a nɔgene, a kam la teesed dɔgay. Ama ara mendɔvey nɔa bɔla ba aran. ⁸ Hwayak lanɔar a da key vɔram ta hwayak lanɔar, bay lanɔar a da key hɔma a ray bay lanɔar. Daa hwayak hay mekele mekele, hwiyak a wusey la. May a key la da bɔla. Cek hay a na, a kam la anda hwad ma zlar nɔa car nɔgada nɔgwas ma da yey, anda melɔvey, ara mendɔvey nɔa bɔla ba aran, ama ara mezley a.»

⁹ Yesu a lɔvtar saya: «Ama akwar na, wam vaw! Ndɔhay a handamakwar la fa mey nɔa ndɔhay ma ka sariya, a slɔdmakwar la daa *way-mewuzey-mey nɔa Gazlavay. A handamakwar la fa mey nɔa ndɔhay mahura hay leɔ fa mey nɔa bay hay, maja akwar ndɔhay adaw hay.

Anda keŋe, ka da kam sede da ray aƊaw fa mey ata. ¹⁰ Yaw, ŋgeeme na, si ndəhay ma təba mey aƊaw a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya da ray aƊaw a ndəhay da bəla cəpa la ɗagay, wara cay bəla a ndəvey. ¹¹ Pas masa ata ma da kərzamakwar ŋga hendey aa sariya na, ka da zluram da ray mey masa akwar ma daa guzlam ba. Ama, gwaguzlam mey masa Gazlavay ma da vəldakwara ta pas a ŋgene, maja mey a na, a da sawa ta fa akwar ba, ama ta fa *Mesəfney ŋga Gazlavay. ¹² Ndaw a da vəlda məlmaha amba a kəɗmara vagay. Papan hay a kamara la kəne ŋgada bəza ata hay may. Bəza hay a mbəɗmatar dəba la a papa ata hay leŋ a mama ata hay, a vəldamata a ndəhay amba a kəɗmata vagay may. ¹³ Ndəhay tabiya a da ŋgəldamakwar ba, maja yah. Ama ndaw ma bəsa banay a haa mendəvey a na, Gazlavay a ləhda la.»

Mey da ray banay ma da sawa a ray ndəhay da Jude

(Matiye 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da ɗar a ta wuswa cay na, ka hətmar ndaw malamba ma nəsa cek la. Ara ndaw masa Gazlavay ma wuɗey ŋga hətar fa dey ba. Ndaw aha, a da njeɣ na, aa slam aŋga menjeɣ ba. (Akwar masa ma jaŋgamara mey a keɗe na, si ka pam leŋgesl fa mey a.) Ta pas ŋgene, si ndəhay daa hwayak ŋga *Jude a hwam ŋga baw a aŋgwa. ¹⁵ Kwa

13:9 13.9-13 Mt 10.17-22; Jan 16.1-4 **13:11** 13.11 Lk 12.11-12
13:12 13.12 Mi 7.6; Mt 10.35; Lk 12.52-53 **13:13** 13.13 Jan 15.21; CWJ 13.10 **13:14** 13.14 Dan 9.27

ndaw masa fa mēskey vaw daa ambaw na, fa da mbəzey a way nga lawa cek daa ba. ¹⁶ Kwa ndaw anga da ley na, fa da vəhwa a way nga ley zana daa ba. ¹⁷ Daa đar hay a ngene, banay a sawa la a ray ngusay ta hwađ ta a ray ngusay masa ta bəza hay da har. ¹⁸ Dəram dangay a Gazlavay, cacəđamara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba *. ¹⁹ Daa đar hay a ngene, banay a sawa la ga a ray ndəhay. Dəga Gazlavay ma ləma bəla haa wure kede ndaw ta sərey banay anda ngene daa ba aran. Asaya, banay fa da sawa ma fəna ngene daa saba. ²⁰ Da Bay Gazlavay ta ngəwa siya nga đar nga banay a daa ba na, anja kwa ndaw pal fa da mbəkey ta dey daa ba. Ama a ngəwa siya nga đar a na, maja ndəhay masa anga ma walata ngada anga. ²¹ Da ray ngene, da ndaw a ləvkwar: “*Kəriste, anga kede”, da daa ba “Nəkmara, anga katay” na, ka da təbmara mey anga ba. ²² Ya ləvkwar anda kede na, maja ndəhay ma pamara ray ata nga Kəriste, asaya, ndəhay ma pamara ray ata nga ndəhay ma təla mey hay nga Gazlavay na, a samawa la. A kam maazla hay la nga wuzdərwa gədan ata amba a təknam ndəhay. Da a gwamara na, a təknam kwa ndəhay masa Gazlavay ma walata sem nga ndəhay anga hay may. ²³ Akwar na, wam vaw, maja ya ta pakwar lenjesl cay da ray cek hay a cəpa.»

13:15 13.15-16 Lk 17.31 * **13:18** 13.18 cacəđamara amba cek hay a, a wusmawa ta piya ba: a ləvey anda kede maja ta piya na, mepəkey ta banay. **13:19** 13.19 Dan 12.1; CWJ 7.14 **13:21** 13.21-23 Lk 17.23-24 **13:22** 13.22 Mt 24.24

*Mey da ray ma vøhwa nga Bøz nga Ndaw
(Matiye 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Yesu a løyey saya: «Ama daa ðar hay a ñgene, fa døba ñga mesørey banay ñga ndøhay na,

pas a tøbzley la,

kiya fa da wedey daa saba,

²⁵ wurzla hay a køzlmawa la da vad a hwayak, cek hay cøpa da gazlavay da vad a wusam la.

²⁶ Fa døba ha, ndøhay a da høtmaya, yah, *Bøz ñga Ndaw, fa sawa daa mekwtene ta gøðan mahura leñ ta mewedey ñga Bay Gazlavay.

²⁷ Yaw, Gazlavay a da slørdatørwa maslan ñga hay amba a diyam aa slam hay tabiya da bøla, a kusmatørwa ndøhay masa ñga ma walata ñga ndøhay ñga hay.

(Matiye 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Jøkam slømay maaya maaya fa mey masa yah ma da wakwara ta gudav. Da masa ka høtmar gudav fa ðedey, gwaslaf a gudaf! gudaf! na, ka sørmara kiya madaw a ley gweegwe cay.

²⁹ Añga letek køne, da ka høtmatar cek hay a fa kam anda yah ma løvkwar keðe na, ñgene sørmara Yah, *Bøz ñga Ndaw, gweegwe cay ya vøhwa. ³⁰ Ya fa løvkwar fara fara, cek hay a keðe tabiya a da kam na, ndøhay masa wure keðe † ta møcam tabiya daa ba aran. ³¹ Slam da vad ta

13:24 13.24-25 Mt 24.29 **13:26** 13.26 Mt 24.30 † **13:30** 13.30 ndøhay masa wure keðe: Ndøhay a wulkam Yesu aa guzley da ray ndøhay masa ta dey daa ñgene, da daa ba, da ray Jøwif hay masa ta dey ta pas masa Yesu ma da vøhwa. **13:30** 13.30 Mt 16.28

slam da bēla a ndōvey la, ama mey adaw na, fa da ndōvey daa ba sēlak.

(Matiye 24.36-44)

³² «Fara fara, cek hay keḏe tabiya a da kam na, ndaw ma sēra kwa ḏar a, kwa ler e, daa ba. Kwa maslan hay ma njam da cakay Bay Gazlavay da vad a sērmara ba, kwa Yah, Bēzey anḡa, ya sēra ba, ama si Papay, pal taava anḡa, ma sēra ḏar a.

³³ Wam vaw! Ka da nam ba, maja ka sērmara ḏar a, a da wuswa ta vara ba. ³⁴ Ya da vōhwa a bēla na, anda ndaw ma daw a mēlak. Ndaw aha, a da mbēkda way anḡa na, a mbēḏtar mey a ma ka slēra anḡa hay, a vōltar slēra pal pal. A lōvar a ndaw ma jēḏa mey-slam ḡa way a: “Njey ta dey, ka da ney ba.”

³⁵ «Yaw, anda keḏe, wam vaw, ka da nam ba, maja ka sērmara ḏar masa bay ḡa way ma da vōhwa ba. Da taa kwad, da ta wuzlah-tavad, da gwagwalak fa cey ḏay, da taa pōrek na, ka sērmara ba. ³⁶ Da ya vōhwa dērfafay na, ya wuḏey ya hōtfakwar daa ḏar ba. ³⁷ Mey masa yah ma lōvkwar keḏe na, ara ḡgada ndōhay tabiya: Ka da nam ba.»

14

Mahura hay ḡa Jēwif hay a slam yawa ḡa kēḏey Yesu vagay

(Matiye 26.1-5; Luk 22.1, 2; Jan 11.45-53)

¹ Ma lawa ḏar cew ḡa wusey fa gwagway ḡa *Pak ta *gwagway ḡa penj manjar cek ma hōsla

da hwaɗ a. *Bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas ta *ndəhay maa sərkaɗa kwakwas nga Mawiz a səpam cəveɗ nga kərzey Yesu ta mayal a, amba a kəɗmara vagay. ² A da kərzamara ta mayal a na, maja mahura hay a, a ləvam: «Ya gwakwa nga kərzakwa daa gwagway keɗe ba, maja ndəhay a da yam mey.»

*Ngwas a mbəɗar bərdey fa ray nga Yesu
(Matiye 26.6-13; Jan 12.1-8)*

³ Yesu aa da Betani, fa zəmey ɗaf da way *Simanɗw, ndaw masa aa ma mbəlda daa maasəkula heyey. Masa anɗa fa zəmey ɗaf na, ngwas daha, a mbəzey fa ata ta kwalaba da har, kwalaba ha nga anɗwa maavərkwakaya mezəley «*albaatəra». Kwalaba ha na, marəhkaya ta bərdey mezey maaya masa ma həɗkey ba, mezəley «*nar». A wura mey nga kwalaba ha, a mbəɗda bərdey a, fa ray nga Yesu. ⁴ Ndəhay mekele fetede a cam mevel a ray ngwas aha. Aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «A nəsa bərdey a keɗe na, maja me? ⁵ Anja a həɗkada na, a gwa nga hətey dala ga, həma dala nga ndaw ma key sləra nga mevey pal, ba daw? Da ray membəɗey bərdey a, a ray ndaw na, ngama a wunkatara dala ha a masaviya hay, ba daw?» A mbəɗmar ray ga ngada ngwas aha.

⁶ Ama Yesu a ləvtar: «Mbəkdamara! Ka mbəɗmar ray na, maja me? Cek masa aa ma ka ngada yah keɗe na, ara cek maaya. ⁷ Masaviya hay na, akwar mandaw mandaw bama. Ta

pas wura wura masa akwar ma wudam na, ka gwamara nga jənmata. Ama yah na, akwar fa da hətmaya nga njey ta akwar mandaw mandaw daa ba. ⁸ Ngwas aha ta key cek masa aa ma gwa nga ka la. Kwa ya ta məcey daa ba araŋ kaa na, ta mbədda bərdey cay fa ray adaw nga diya vaw adaw ngadaa cəvay. ⁹ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa daa wura daa wura da bəla tabiya na, ndəhay ma da wuzdamara *Mey-maaya-mawiya nga Gazlavay, a kadamara cek masa ngwas aha ma ka kefe la may, amba ndəhay a sərfadamara ngwas aha.»

*Juda a vəlda Yesu a har masa-gəra anga hay
(Matiye 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Juda Iskariyawt, gula pal da wuzlah *gula hay nga Yesu kuraw a ray a cew, a daw fa *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas. A ləvtar a wudəy nga vəldatara Yesu a har ata. ¹¹ Ata ma cəndamara mey a kefe la na, aa səmam ga. A ləvmar da ta vəldatara Yesu la na, a vəlmar dala. Anda kefe, Juda ha, a daw a səpey cəved amba a vəldatara Yesu.

*Yesu a zəmam dəf nga gwagway nga Pak ta gula anga hay
(Matiye 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jan 13.21-30)*

¹² Ara dəf ngeeme nga *gwagway nga pen manjar cek ma həsla da hwad a. Ta pas a ngene, *Jəwif hay a həram bəz-təbaŋ hay nga gwagway nga *Pak. Gula hay nga Yesu a diyam fa vəda, a ləvmar: «Ka wudəy ya diyam, ya diymərwa

slam amba ya zəmkwa daf nga gwagway nga Pak na, dama?»

¹³ Da ray ngene, Yesu a zəley gula anğa hay cew, a slərdata, a ləvtar: «Diyam aa berney nga *Jeruzelem. Fetedə na, ka da cam ray ta ndaw fa daw ta yam daa kwakulam. Diyam asiya. ¹⁴ Aa way masa aa ma da mbəzey na, ləvmar a bay nga way a: “Bay ala a ləvey: Way mapakaya ngada yah amba ya zəmam daf nga gwagway nga Pak ta gula adaw hay na, aa daa wura?”

¹⁵ Fa dəba ha, a wuzkwar way mahura da ray way la. Way a madiykaya maaya maaya, cek hay cəpa nga gwagway da hwaɗ a daha. Ka da diymandakwara cek mezəmey amba ya zəmkwa daf nga gwagway a fetedə.»

¹⁶ Gula anğa hay cew heyey, a mbəkdamata, a diyam aa berney a. Fetedə, a hətfamatar cek hay tabiya anda Yesu ma ləvtar heyey. Ta’, a diymata cek hay nga gwagway nga Pak a.

¹⁷ Taa kwad a ngene na, Yesu a wusam ta gula anğa hay kuraw a ray a cew aa slam mezəmey daf nga gwagway a. ¹⁸ Masa ata fa zəmamara daf a na, Yesu aa guzltar, a ləvey: «Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar, masa fa zəmey daf ta yah wure kedə, a vəldaya la a har ndəhay nga kəɗmaya vagay.» ¹⁹ Mey a kedə a mətar vaw a gula anğa hay a, aa cəɗamara Yesu pal pal, a ləvam: «Ara yah ma da vəldaka ba, ba diya?»

²⁰ Yesu a mbədfatara, a ləvtar: «Ara ndaw pal da wuzlah akwar, gula adaw hay kuraw a ray a cew. Ara ndaw masa aləkwa fa zəmkwa daf bama daa slam a kedfe. ²¹ Fara fara, si yah, *Bəz nga Ndaw, ya məcey anda mey mawuzlalakaya daa dferewel nga Gazlavay ma ləvey. Ama banay a sawa la a ray ndaw ma da vəldaya a har ndəhay nga kədmaya vagay a. Ngada ndaw aha na, ngama ta yamərwa daa ba səlak.»

Yesu a zəmam daf nga madagway-dakw ta gula anga hay

(Matiye 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kwarinti hay 11.23-25)

²² Masa ata fa zəmam daf nga gwagway a na, Yesu leŋ! a ley peŋ. A kar suse a Gazlavay, a wunka, ta', a vəldatara a gula anga hay, a ləvtar: «Ehe, təbmara. Kedfe he, ara vaw adaw.» ²³ Fa dəba ha, leŋ! a ley vəley ta cek mesey da hwad a, a kar suse a Gazlavay saya, ta', a vəldatara a gula anga hay. Gula anga hay cəpa ta', a samara.

²⁴ Yesu a ləvtar: «Kedfe na, ara mambaz adaw. Mambaz a, a da mbədfwa maja ndəhay ga. Ta fa mambaz a, Gazlavay a jəwey mey mawiya ta ndəhay anga hay. ²⁵ Ya fa ləvkwar fara fara, kwa ya fa da sey yam nga babəza nga wudez madəckaya daa saba səlak. Ya da sey na, si cek mawiya mekele daa slam masa Gazlavay fa wey da ray ndəhay da vad.»

²⁶ Ta', a zlam walay nga gwagway daa *Pəsam hay. Fa dəba ha, a sləkdam, a diyam aa Aŋgwa nga *Awliviye.

Gula hay nga Yesu a ləvam fa da mbəkdamara Yesu daa ba

(Matiye 26.31-35; Luk 22.31-34; Jan 13.36-38)

²⁷ Yesu a ləvtar a gula aŋga hay: «Akwar cəpa ka da mbəkdamaya daa masa fa da kərzamaya nga kədey vagay anda mawuzlalakaya daa dərewel nga Gazlavay ma ləvey:

“Ya kəda ndaw-mecəkwer la vagay.

Təbaŋ aŋga hay a kwakwacam ray la pal pal.”

²⁸ Ama da yah ta sləkdamaya cay daa meməcey na, ya daw la teesed da ray akwar aa hwayak nga *Galile. Ka da hətfamaya fetede.»

²⁹ *Piyer a ləvar: «Kwa ndəhay cəpa a mbəkdamaka, ama yah na, ya fa da mbəkdamaka daa ba.»

³⁰ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya fa ləvka fara fara, dasi tavad kefe, wuskwaa gwagwalak a da cey day nga dey cew na, ka ta ləvey cay dey maakar, ka sərya ba, ka sərya ba.»

³¹ Ama Piyer a mbəddara ta gədaŋ, a ləvar: «Kay! Kwa da fa da kədmaka vagay na, nga kədmakdar cew e, ya fa da ləvey ya sərka ba na, daa ba səlak.» Gula hay nga Yesu siya a ləvam kəne may.

Yesu a dərey dangay a Gazlavay da Gecemene (Matiye 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ata Yesu ta gula anɔa hay a wusam aa slam daha mezøley Gecemene. A løvtar: «Njam fedef, yah na, ya daw la nɔa dərwa dangay a Gazlavay.»

³³ Ta', a nɔelta ata *Piyer, *Jak, len *Jan, a diyam bama. Daa nɔene, mandərzay a kar a Yesu, mevel anɔa a tødey, maja banay ma da sawa a ray a. ³⁴ Ta', a løvtar a gula anɔa hay maakar heyey: «Mewulkey fa da kəɔya vagay. Njam fedef, ka da nam ba.» ³⁵ Ta', Yesu a nɔəchey nekødey fa mey, a regedey a hwayak, a dərey dangay a Gazlavay. Aa cəɔɔa Gazlavay amba da Gazlavay a təɔa na, banay masa anɔa ma da səra na, a wusfar ba. ³⁶ A ləvey: «Papay, Papay, cek hay cəpa ka gwa nɔa kata. Ləhdaya daa banay a kedef. Ta kəne he cəpa na, key anda kah ma wudfey, ba na, anda yah ma wudfey ba.»

³⁷ Ta', a vəhwa fa gula anɔa hay maakar heyey, a hətfatar manatakaya daa ɔar. A ləvar a *Simanɔw Piyer: «Simanɔw, ka fa ney daw? Ka ta gwa nɔa zezəkey nekødey, kwa ler pal daa ba gway daw? ³⁸ Zazəkam, ka da nam ba, dərəm dangay a Gazlavay nɔa jənkwar amba cek a batakwar nɔa key mebərey ba. Mevel akwar a wudfey nɔa key cek maaya, ama vaw akwar na, anɔa ta bəle.»

³⁹ Ta', Yesu a nɔəchey saya, a dərey dangay a Gazlavay anda nɔeeme heyey saya. ⁴⁰ Fa dəba ha, a vəhwa fa gula anɔa hay maakar heyey saya, a hətfatar manatakaya cənɔa maja ɔar fa latar

14:32 14.32-42 Lk 5.16; Heb 5.7-8 **14:35** 14.35 Jan 12.27

14:36 14.36 10.38; Mt 6.10; Jan 18.11; Heb 10.9 **14:38** 14.38 Ef 6.18; Heb 2.18

mey kalah. Masa Yesu ma hœtfatar manatakaya na, a slœkdam, a sœrmara ata ma daa guzlmarr ŋgada Yesu ba.

⁴¹ Ta', Yesu a mbœkdata, a daw ŋga dœrey danggay a Gazlavay ŋga dey maakar. Cay, a vœhwa fa gula aŋga hay heyey, a lœvtar: «Haa wure kefe akwar fa nam, fa mœskam vaw cœŋga daw? Cay dœba. Pas a ta wuswa cay, amba a vœldamaya, yah, *Bœz ŋga Ndaw, a har ndœhay ta mebœrey. ⁴² Lacam! Nœkmara, ndaw ma da vœldaya a har ndœhay ŋga kœdey vagay fa sawa katay. Nakwa la, ta cadakwa ray.»

(Matiye 26.47-56; Luk 22.47-53; Jan 18.3-12)

⁴³ Masa Yesu faa guzley na, wure ŋgene, Juda, ndaw pal dasi gula aŋga hay kuraw a ray a cew heyey, fa sawa fa vœda. Juda ha a samawa na, ta ndœhay ga ta dœlaw * hay da cakay, ta zlanday hay da har. Ma slœrdamatœrwa ndœhay a na, ara bay-ray hay da ray ndœhay ma ka kwakwas, ta ndœhay maa sœrkada kwakwas ŋga Mawiz, lej mahura hay ŋga Jœwif hay. ⁴⁴ Juda, ndaw masa ma da vœlda Yesu a har ndœhay, ta wuswa fa Yesu daa ba aran na, aa guzltar a ndœhay a, a lœvtar: «Ndaw masa yah ma da car har anda mandala adaw fara fara na, ara aŋga. Kœrzamara, handamara, jœdmara maaya maaya.» ⁴⁵ Masa Juda ma wusey cay gweegwe a cakay Yesu na, a ŋgœchey fa vœda, a lœvar: «Bay adaw!» Ta', a car har anda aa ma lœvey heyey.

⁴⁶ Ndœhay ma samawa ta ata Juda heyey, ta', a kœrzamara Yesu. ⁴⁷ Ama ndaw pal da

* **14:43** 14.43 dœlaw: maslalam

wuzlah gula anğa hay fetede, a mædərwa dələw anğa, a nğəma, cərah! a cərha sləmay nğa madərlam nğa ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas. ⁴⁸ Ta', Yesu a ləvtar: «Ka samawa nğa kərzamaya ta dələw, ta zlanday faa har faa har anda yah ndaw-mayal na, maja me? ⁴⁹ Mandaw mandaw yah da wuzlah akwar, ya faa sərkadata ndəhay daa *Way-mekeykwakwas nğa Gazlavay, ama ka ta kərzamaya daa ba. Cek hay a, a da kam wure kede na, amba a key anda dərrewel nğa Gazlavay zleezle ma ləvey da ray cek ma da key da ray adaw.»

⁵⁰ Fa dəba ha, gula anğa hay cəpa a zluram, a mbəkdamara Yesu, a hwam.

⁵¹ Bəz-gula daha fa səpar wurzay nğa Yesu. Anğa fetede ta gwedeere masləlhakaya fa vaw. Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a kərzamara bəz-gula ha may. ⁵² Ama, ta', a pərsley da har ata, a mbəkda gwedeere anğa, a hway vaw ba' kəne.

Yesu fa mey nğa ndəhay ma sla yawa nğa Jəwif hay

(Matiye 26.57-68; Luk 22.54, 55, 63-71; Jan 18.13, 14, 19-24)

⁵³ Ndəhay ma kərzamara Yesu heyey, a handamara a way *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay. *Bay-ray hay nğa ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay, ta mahura hay nğa *Jəwif hay, leŋ *ndəhay maa sərkada kwakwas nğa Mawiz ata makustakaya fetede. ⁵⁴ *Piyer na, fa səpa Yesu ta meedəreŋ e.

A mbøzey a palah-way nga ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas heyey. Fetede, a njam ta ndøhay ma jøða way a, anga fa søtey awaw.

⁵⁵ Bay-ray hay nga ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta ndøhay mahura hay mekele masa ma sla yawa nga Jøwif hay tabiya, ata na, a søpam cek malamba masa Yesu ma ka amba a kamar sariya, a kødmaravagay. Ama ta høtam daa ba. ⁵⁶ Ndøhay ga a samawa nga mbøzley a ray Yesu. Ama ata na, taa guzlam mey letek daa ba. ⁵⁷ Da ray ngene, ndøhay mekele da wuzlah ata, a sløkdam ta meyey-mey, a mbøzlam, a løvam: ⁵⁸ «Ya cøndamara ndaw aha a løvey: “Ya bøzla *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay masa ndøhay ma lømamara keðe la, ya løma la mekele ðar maakar masa kwa har nga ndaw fa da gøsfar nga lømey way a daa ba.”» † ⁵⁹ Ama kwa ta membøzley ata ha keðe na, aa guzlam mey wal wal cønğa.

⁶⁰ Da ray ngene, ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas heyey a lecey fa mey nga ndøhay cøpa, ta', aa cøfða Yesu, a løvar: «Ka mbøðdatara a ndøhay maa guzlam da ray akah keðe ba gway daw?»

⁶¹ Ama Yesu manjakaya teete, kwa ta mbøðdatara daa ba. Da ray ngene, ndaw mahura heyey aa cøfða Yesu saya, a løvar: «Kah

14:56 14.56 Ps 35.11 † **14:58** 14.58 Yesu a løvey fara fara na, «Bøzlmara Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay keðe, ðar maakar ya løma la aa slam a.» (Jan 2.19).Ta løvey masa ara anga ma da bøzla na, daa ba. Fara fara Yesu aa guzley da ray ray anga masa ata ma da kødmaravagay, nga ðar maakar a, a sløkdawa.

14:58 14.58 15.29; Mt 26.61

na, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay heyey daw? Gazlavay masa ala ma həlmamara na, kah na, Bəzey anğa daw?»

⁶² Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ahaw, ara yah. Akwar, ka da hətmaya, yah, *Bəz nga Ndaw, manjakaya ta har-zəmay nga Bay Gazlavay Mawaca-waca. Asaya, ka hətmaya la, ya fa sawa daa mekwtene da vad.»

⁶³⁻⁶⁴ Maja nğene, ndaw mahura heyey, nğar! nğar! a nğərta zana anğa hay. Mevel a car ga maja Yesu ma ləvar a sawa ta fa Bay Gazlavay. Ta', ndaw mahura ha, a ləvtar a ndəhay ma sla yawa makustakaya heyey: «Wure keđe, kwa ya səpkwa ndaw nğaa guzındakwar da ray a saba. Ta pa ray anğa sem nga Gazlavay, akwar ta cəndamara la, ba diya? Wure keđe ka wulkam da ray a na, kwara?»

Ndəhay cəpa a ləvam anğa ta mebərey, si mekədey anğa vagay.

⁶⁵ Ndəhay siya da wuzlah ata a cəram meesleb a ray Yesu a. A dəpmara dey anğa ta zana, a dəvmar mekədey, a ləvmar: «Səra ma kədka keđe na, wa? Wuzdandara cey!» Fa dəba ha, ta', a vəldamara a har ndəhay ma jədmara heyey, ndəhay ma jədmara ha a vəlmar matapa-har.

Piyer a ləvey a səra Yesu ba

(Matiye 26.69-75; Luk 22.56-62; Jan 18.15-18, 25-27)

14:61 14.61 Yesu taa guzley daa ba: Iz 53.7; Mk 15.3-5; Bəzey nga Gazlavay: 15.39 **14:62** 14.62 Dan 7.13; Mt 22.44; 24.30; Mk 13.26; Lk 21.27 **14:63-64** 14.63-64 Mt 26.65 **14:65** 14.65 Iz 50.6; 53.5; Lk 7.16

⁶⁶ *Piyer, annga da palah-way nga ndaw mahura ma ka sariya heyey, sabara dasi dōmay ma ka slōra da way ndaw mahura ha, a sawa, ⁶⁷ a hōtar Piyer fa sōtey awaw. A sangala Piyer heyey, a lōvar: «Kah may, gula nga Yesu, ndaw *Nezeret keḁe, ba diya?»

⁶⁸ Ama Piyer a cada mey, a lōvey: «Kay! Ya sōra cek masa kah ma wuḁey ngaa guzley ba!»

A daw fa mey-slam nga way heyey. [Ta', gwagwalak a cey ḁay.] ⁶⁹ Ta', sabara heyey, a hōtar Piyer saya, a lōvtar a ndōhay makustakaya fetede: «Ndaw keḁe annga da wuzlah ndōhay nga Yesu a!»

⁷⁰ Ama Piyer a cada mey saya. Menjey nekōḁey, ndōhay fetede heyey a lōvmar a Piyer saya: «Fara fara, kah ndaw da wuzlah ndōhay nga Yesu, maja kah na, ndaw *Galile.»

⁷¹ Da ray ḅgene, Piyer ta', a lōvtar: «Ya fa mbedey, fara fara, ya sōra ndaw masa akwar maa guzlam da ray a keḁe ba sōlak! Da ya mbōrzley na, Gazlavay nga mbōḁya ray!»

⁷² Wure wure ḅgene, gwagwalak a cey ḁay nga dey cew. Piyer a sōfada mey masa Yesu ma lōvar zleezle heyey: «Wuskwaa gwagwalak a da cey ḁay nga dey cew na, ka ta lōvey cay dey maakar, ka sōrya ba, ka sōrya ba.» Masa Piyer ma sōfada mey a la na, pat! a bawa ta matōway.

15

*A handamara Yesu fa mey nga Bay Pilat
(Matiye 27.1, 2, 11-14; Luk 23.1-5; Jan 18.28-38)*

¹ Pørek pørek, *bay-ray hay nga ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, mahura hay nga *Jøwif hay, *ndøhay maa sèrkada kwakwas nga Mawiz, lej ndøhay mahura hay mekele ma sla yawa nga Jøwif hay, a kusam amba a slam yawa da ray Yesu. Fa døba ha, a jøwmara Yesu, a handamara fa Pilat, bay fetede. ² Bay Pilat a, aa cøfða Yesu, a løvar: «Kah na, bay nga Jøwif hay fara daw?»

Yesu a mbøddara, a løvar: «Anda kah ma løvey.»

³ *Bay-ray hay nga ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay heyey a dadødfamar mey hay mekele mekele a ray Yesu. ⁴ Da ray ngene, Pilat aa cøfða saya, a løvar: «Ka mbøddatara a ndøhay maa guzlam da ray kah keðe ba gway daw? Ka fa cønda mey hay cøpa masa ata maa guzldamara da ray akah keðe, ba diya?»

⁵ Ama Yesu a mbøddara ba sèlak. Anda keðe, Pilat a røzley ga maja.

A kamar sariya a Yesu nga køðey vagay

(Matiye 27.15-26; Luk 23.13-25; Jan 18.39-19.16)

⁶ Fa mevey a, fa mevey a, ta gwagway nga *Pak na, Bay Pilat fa pøskay ndaw pal daa førsøne. A pøskay na, ndaw masa ndøhay makustakaya maa cøfðafamara. ⁷ Yaw, ndaw daha mezøley Barabas. Anða daa førsøne maja anða da wuzlah ndøhay masa ma namatar ray a ndøhay ma wa hwayak ba. Daa mekøðey-vaw daha na, ata Barabas a ta køðam ndaw la vagay. ⁸ Ndøhay makustakaya ha a diyam aa ambaw Bay Pilat,

ngaa cəfdamərwa amba a pəskatar ndaw pal daa fərsəne anda anğa ma katara fa mevey a, fa mevey a. ⁹ Pilat a mbəddatara, a ləvtar: «Ka wudam na, ya pəskakwar bay nga *Jəwif hay daw?» ¹⁰ A ləvey anda keđe na, maja a səra *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay heyey a handamərwa Yesu na, maja səleŋ fa katar da ray a. ¹¹ Ama bay-ray hay a, a həldamata ndəhay makustakaya heyey ngaa cəfdamara Bay Pilat amba a pəskatara Barabas jak.

¹² Pilat aa cəfdata saya, a ləvtar: «Ndaw masa akwar ma zəlmara “Bay nga Jəwif hay” na, ka wudam ya kada na, kwara?»

¹³ A wudam ta gədaŋ, a ləvmar: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

¹⁴ Pilat aa cəfdata, a ləvtar: «Cek maaya ba masa anğa ma key na, wura?»

Ama a wudam ta gədaŋ ta gədaŋ saya, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!»

¹⁵ Pilat a wudəy amba aa səmdata ndəhay makustakaya heyey. Anda keđe, ta', a pəskatara Barabas daa fərsəne. A ləvtar a sewje hay nga slədmara Yesu ta laway. Fa dəba ha, a vəldatara amba a dərmara fa hwadam mazlaŋgalakaya.

*Sewje hay aa sanğəram a ray Yesu
(Matiye 27.27-31; Jan 19.2-3)*

¹⁶ Sewje hay a handamara Yesu a palah-way nga Bay Pilat. Ta', a zəlmətərwa sewje hay siya fetede tabiya. ¹⁷ A kəzlmər zana magaza nga bay hay fa vaw. A cam hatak, a padamar ray anda gursaw nga bay. ¹⁸ Ta', a camar har, a ləvmər: «Zay daw, bay nga *Jəwif hay?»

¹⁹ A kədmara ta zlanday a wuzlah-ray, a təfmar meesleḅ fa vaw. A ragadam fa mey anga. ²⁰ Fa dəḅa ha, masa ata maa sanḡəram cay a ray a na, a cəkwmara zana magaza heyey fa vaw, a kəzlmər zana anga hay. Ta', a badamara daa berney a, a handamara nga dərey fa hwadam.

*A dərmara Yesu fa hwadam mazlanḡalakaya
(Matiye 27.32-44; Luk 23.26-43; Jan 19.17-27)*

²¹ Ndaw daa berney nga Siren daha, mezəley *Simanḡw, anḡa papaḡ nga ata Alekzandəre ta Rufus. A sawa da ley, anḡa fa daw ta nḡene. Masa sewje hay heyey, fa handamara Yesu na, a təkmar dəy a Simanḡw heyey nga la hwadam mazlanḡalakaya nga Yesu a. ²² A handamara Yesu aa slam mezəley ta mey ata Gwalḡwata, anda meləvey, «slam anda tetesl nga ray nga ndaw.» ²³ A wudam nga vəlmar wuzam ma-jahadəkaya ta slalak mezəley «*mir», ama Yesu a gəmey nga sa ba *. ²⁴ Ta', a dərmara fa hwadam mazlanḡalakaya. Fa dəḅa ha, a kədam caca nga

15:17 15.17 Lk 23.11 **15:18** 15.18 Mt 27.11 **15:19** 15.19
14.65 **15:21** 15.21 Rm 16.13 * **15:23** 15.23 a gəmey nga
sa ba: A vəlmar slalak a, a Yesu na, amba a ḅəsa mecey nga
mbəlek fa vaw anḡa. A gəmey nga sa ba na, maja a wudəy nga
ḅəsa banay a.

wunkey zana anɔa hay amba a sɔrmara kwa waawa a da hɔtey na, zana wura.

²⁵ A dɔrmara Yesu fa hwadam na, taa pɔrek, pas tɔdɛ mehɔley maaca. ²⁶ Mey masa ata ma kɔdmara vagay maja ha na, mawuzlalakaya fa hwadam, a lɔvey: «Ara bay nɔa *Jɔwif hay.»

²⁷ Daa slam masa ata ma dɔrmara Yesu a na, ta dɔram mayal hay cew la a cakay a, pal ta har-zɔmay, lanɔar ta har-gula. [²⁸ Cek aha ta key la anda mawuzlalakaya daa dɛrewel nɔa Gazlavay zleezle ma lɔvey: «Ndɔhay a da slɔfmara a dey ndɔhay malamba.»]

²⁹ Ndɔhay ma diyam taa slam a nɔgene aa sanɔɔram a ray a, a wusam ray, a cɔdmara, a lɔvmar: «Hey! Kah na, ndaw ma wudɛy nɔa bɔzla *Way-mekey-kwakwas nɔa Gazlavay amba ka lɔma mekele daa dɛar maakar heyey, ba diya?

³⁰ Bɔrnɔgawa fa hwadam a nɔgene a hwayak, lɔhda ray akah dɔba taw!»

³¹ Asaya, *bay-ray hay nɔa *ndɔhay ma ka kwakwas nɔa Gazlavay ta *ndɔhay maa sɔrkada *kwakwas nɔa Mawiz aa sanɔɔram da ray a, a lɔvam da wuzlah ata: «A lɔhdata ndɔhay siya hay na, kaa ray anɔa na, a gwa nɔa lɔhda, ba daw? ³² Ndaw kedɛ, da anɔa ndaw masa Gazlavay ma wala nɔa key Bay nɔa *Israyel hay na, nɔa bɔrnɔgawa fa hwadam a wure kedɛ dɔba taw. Da ya nɔkakwa ta bɔrnɔgawa sem na, nɔgene, ya tɔbkwa mey anɔa la.»

Ndohay madertakaya da cakay Yesu heyey na, a cœfmara may.

Memœcey nga Yesu

(Matiye 27.45-56; Luk 23.44-49; Jan 19.28-30)

³³ Ta wuzlah-pas, lœvan̄ a key daa hwayak cœpa. Lœvan̄ a, a n̄jey haa bœrey maakar nga pas ngaa kwad. ³⁴ Ta bœrey maakar a na, Yesu a wudey ta gœdan̄, a lœvey ta mey ata: «*Elawi, Elawi, lema sabaktani?*» Anda melœvey: «Gazlavay adaw, Gazlavay adaw, ka mbœkdaya na, maja me?»

³⁵ Ndohay siya fetede, a cœndamara mewudey nga Yesu a na, a lœvam: «Jœkam slœmay, an̄ga fa zœla *Eli, *ndaw ma tœla mey nga Gazlavay zleezle!»

³⁶ Ndaw pal da wuzlah ata, ta', a hway nga jœhwœbey cek anda gagœmay aa yam nga babœza nga wudez meekwerek e, ta', a pa fa mey nga zlanday. A tœldara a Yesu a amba a sasœba. Ndaw a, a lœvey: «Sœkwakwa, amba ya nœkakwa da wara cay Eli a, a sawa nga bœrngadœrwa la kwa.»

³⁷ Ama Yesu a wudey ta gœdan̄, pam! a mœcey.

³⁸ Daa *Way nga Gazlavay na, zana ma gœrca *Slam masa Gazlavay aa da hwad̄ a daha. Masa Yesu ma mœcey la na, zana ha, a ngœrey cew dœga da vad̄ kasl a hwayak. ³⁹ Mahura nga sewje hay nga Rawma hay manjakaya fa mey nga Yesu, masa an̄ga ma hœtar Yesu ma mœcey meedey an̄ga na, bay nga sewje hay a, aa guzley,

15:32 15.32 Mt 27.11 **15:33** 15.33 Am 8.9 **15:34** 15.34
Ps 22.1 **15:36** 15.36 Ps 69.22 **15:38** 15.38 Mab 26.31; Heb
10.19-20

a løyey: «Fara fara ndaw kefe na, ara Bøzey nga Gazlavay.»

⁴⁰ Nğusay fetede daha may, ata fa nəkam dey ta meedøren e. Da wuzlah ata na, *Mari da Magdala, Salawme, leŋ Mari mamarŋ nga ata Jawz ta *Jak, böz-gula. ⁴¹ O Nğusay a ta pəkam la ta ata Yesu daa masa anğa daa *Galile, ta kamar sløra la. Da cakay hwadam mezleŋgeley Yesu a na, nğusay ga mekele daha may. Nğusay a na, ta diyam la ta Yesu a *Jeruzelem.

*A jøhmara vagay nga Yesu
(Matiye 27.57-61; Luk 23.50-56; Jan 19.38-42)*

⁴² Ta pas nğene na, ara đar masa ndøhay ma điyam vaw nga *pas meməskey-vaw. Ta pas nğaa kwad a nğene, meməskey-vaw nga *Jøwif hay a, a zley. ⁴³ Ndaw da slala Arimate daha, mezøley *Jawzef, anğa, ndaw da wuzlah ndøhay mahura ma sla yawa nga Jøwif hay. Ndøhay ga fa namar ray. Anğa may, fa səkwa mewey nga Bay Gazlavay. Ndaw aha na, a kørza mevel, a daw fa Bay Pilat amba aa cəfdə nga vølar cəved nga la vagay nga Yesu amba a jøha. ⁴⁴ Pilat a rəzley ga maja Yesu ta məcəy sem fiyaw fiyaw gway. Da ray nğene, a zølərwa mahura nga sewje hay, aa cəfdə da Yesu a məcəy na, menjeý ga kwa. ⁴⁵ Masa Pilat maa cəfdə mahura nga sewje hay heyey la na, ta', a vølar cəved a Jawzef nga la vagay a. ⁴⁶ Jawzef, ta', a hødkey zana maaya mabara. A bønğadərwa vagay a da ray hwadam mazlaŋgalakaya heyey a hwayak. Ta',

a zlɔŋga ta zana ha, a handa aa cɔvay. Cɔvay a, maavɛrkwakaya daa aŋgwa anda bɛdam. Ta', a gɛdbalawa beeler mahura, gazl! a mey cɔvay a. ⁴⁷ Ata *Mari da Magdala, ta Mari, mamaŋ ŋga Jawz heyey, ata fetede, fa nɛkam dey aa cɔvay masa ata ma pamara vagay ŋga Yesu a hwaɗ a heyey.

16

Yesu a slɛkɗawa daa memɔcey

(Matiye 28.1-8; Luk 24.1-12; Jan 20.1-10)

¹ Fa dɛba ŋga *pas memɔskey-vaw na, *Mari da Magdala, Mari mamaŋ ŋga *Jak, leŋ Salawme, a hɛɗkam bɛrdey hay ma zam maaya amba a diyam a wucmɛrwa fa vagay ŋga Yesu. ² Pɛrek pɛrek ta luma ŋga Gudal, masa pas fa bawa na, ŋgusay a, a diyam a mey cɔvay ŋga Yesu a. ³ Ata daa cɔved na, aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: «Ma da gɛdbalandakwa beeler mahura da mey cɔvay a na, wa?»

⁴ A da nɛkam dey na, a hɛtmar beeler heyey, magɛdbalakaya ta cakay. ⁵ Masa ata fa mbɔzam aa cɔvay a na, a hɛtam gula manjakaya ta har-zɔmay. Aŋga ta zana mahura mabara fa vaw. Anda keɗe, mandɛrzay a katar a ŋgusay a. ⁶ Ama gula ha a lɔvtar: «Ka zluram ba! Ka sɔpam na, Yesu, ndaw *Nezeret, masa ata ma dɛrmara fa hwadam mazlaŋgalakaya heyey daw? Ta slɛkɗawa sem daa memɔcey, aŋga fede daa saba. Nɛkmara slam masa ata ma pamara a hwaɗ a. ⁷ Wure keɗe na, diyam, lɔvmatar

ngada ata *Piyer ta *gula hay nga Yesu mekele na, Yesu anga sem teesef a *Galile fa mey akwar. Ka da hɛtfamar fetede anda aa ma lɔvkwar.»

⁸ A bamawa, a hwam, a mbɛkdamara cɔvay a, ata faa wasam maja mandɔrzay fa katar, lenɟesl ata ta mbɛdey sem. Ta kadamara kwa ngada waawa daa ba, maja ata fa zluram ga.

*Yesu a wuztar vaw a gula anga hay
(Matiye 28.9-10; Jan 20.11-18)*

[⁹ Pɔrek pɔrek ta pas luma nga Gudal, Yesu a slɛkɔfawa daa memɔcey. Masa ta slɛkɔfawa cay na, nɟeeme a wuzar vaw a *Mari da Magdala, nɟwas masa aa ma bɔley malula maasala da ray a heyey. ¹⁰ Ta', nɟwas aha, a daw, a kadatara a ndɔhay masa ma pɔkam ta Yesu zleezle. A hɛtfatar ata daa matɔway. ¹¹ Nɟwas aha, a lɔvtar: «Yesu aa ta dey! Yah ma hɛtar la.» Ama masa ata ma cɔndamara mey masa nɟwas a ma kada na, a tɔbmara mey a ba.

(Luk 24.13-35)

¹² Fa dɔba ha, Yesu a wuztar vaw ngada gula anga hay cew ma diyam ta daa cɔved ma bawa da *Jeruzelem. A wuztar vaw a na, wal ta masa anga ma wuzar vaw ngada *Mari da Magdala heyey. ¹³ Gula hay a, a vɔhmawa, a kadamatara a *gula hay nga Yesu siya. Gula hay a, a tɔbmara mey ata ha ba saya na, gway.]

Yesu a wuztar vaw a gula anga hay kuraw a ray a letek

(Matiye 28.16-20; Luk 24.36-49; Jan 20.19-23; SNM 1.6-8)

[¹⁴ Fa dɔba ha, masa gula anɔa hay kuraw a ray a letek fa zɔmam daf na, Yesu a wuztar vaw. A mbɔɔtar ray maja a tɔbmara mey da ray a ba, a lɔvtar: «Ya ta slɔkɔfawa sem daa memɔcey, ama ndɔhay ma hɔtmaya ta dey ata na, ka tɔbmara mey ata ba na, kwara? Anda kedɛ, akwar na, ndɔhay masa ray manɔgɔrdakaya.» ¹⁵ Ta', a lɔvtar saya: «Diyam aa hwayak hay cɔpa, wuzdamatara *Mey-maaya-mawiya a ndɔhay tabiya.

¹⁶ Ndaw ma tɔba mey a la, ta ma hɔtey *baptem la na, a lɔhey la daa meɔɔrey. Ama ndaw ma tɔba mey a daa ba na, sariya a kɔrza la.

¹⁷ Gazlavay a vɔltar gɔɔɔn nɔa key maazla hay la a ndɔhay ma tɔbmara Mey-maaya-mawiya ha. Anda melɔvey, a da bɔlam malula da ray ndɔhay ta mezɔley adaw. A daa guzlam mey hay mekele mekele masa ata ma sɔmara ba. ¹⁸ Kwa a kɔrzam zezekw ta har, kwa a lɔgwmata ta slalak ma kɔdey ndaw vagay na, cek fa da katar daa ba. A da pam har a ray masa-macay hay. Anda kedɛ, masa-macay hay a, a mbɔlam la.]»

Bay Gazlavay a la Yesu a vad
(Luk 24.50-53; SNM 1.9-11)

[¹⁹ Masa Bay Mahura Yesu ma kadatara cek hay la cɔpa a gula anɔa hay na, ta', Gazlavay a la a vad. Fetede, anɔa manjakaya ta har-zɔmay nɔa Gazlavay. ²⁰ Gula anɔa hay, ta', a diyam aa

16:15 16.15-16 Mt 28.19 **16:16** 16.16 SNM 2.38 **16:17** 16.17 SNM 8.7; 16.17; mey hay: SNM 2.4; 10.46; 19.6; 1Kwr 14 **16:18** 16.18 zezekw: Lk 10.19; SNM 28.3-6; membɔley: SNM 4.30; 5.16; 8.7; Jak 5.14-15 **16:19** 16.19 Mt 22.44

wura aa wura cɔpa, a wuzdamara *Mey-maaya-mawiya a ndɔhay. Yesu, Bay Mahura, fa jɔnta daa slɔra ata ha. Ndɔhay a sɔmara mey nɔga *gula hay nɔga Yesu ara mey fara fara na, maja anɔga fa vɔltar gɔdan nɔga key maazla hay.]

Mejəwey-mey Mawiya
Mofu-Gudur: Mejəwey-mey Mawiya New Testament
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mofu-Gudur)

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811